

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 24.7.2024
SWD(2024) 803 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Zpráva o právním státu 2024 Kapitola o stavu právního státu v Česku

Průvodní dokument ke

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zpráva o právním státu 2024

Stav právního státu v Evropské unii

{COM(2024) 800 final} - {SWD(2024) 801 final} - {SWD(2024) 802 final} -
{SWD(2024) 804 final} - {SWD(2024) 805 final} - {SWD(2024) 806 final} -
{SWD(2024) 807 final} - {SWD(2024) 808 final} - {SWD(2024) 809 final} -
{SWD(2024) 810 final} - {SWD(2024) 811 final} - {SWD(2024) 812 final} -
{SWD(2024) 813 final} - {SWD(2024) 814 final} - {SWD(2024) 815 final} -
{SWD(2024) 816 final} - {SWD(2024) 817 final} - {SWD(2024) 818 final} -
{SWD(2024) 819 final} - {SWD(2024) 820 final} - {SWD(2024) 821 final} -
{SWD(2024) 822 final} - {SWD(2024) 823 final} - {SWD(2024) 824 final} -
{SWD(2024) 825 final} - {SWD(2024) 826 final} - {SWD(2024) 827 final} -
{SWD(2024) 828 final} - {SWD(2024) 829 final} - {SWD(2024) 830 final} -
{SWD(2024) 831 final}

SHRNUTÍ

Byla přijata reforma státního zastupitelství, která zavedla záruky pro odvolání nejvyššího státního zástupce a dalších vedoucích státních zástupců v souladu s doporučeními z roku 2023. Výběrové řízení pro jmenování soudců obecně funguje dobře a je vyvíjeno úsilí o odstranění praktických nedostatků, které se objevily. V Parlamentu se projednává reforma kárného řízení v případě soudců, státních zástupců a soudních vykonavatelů, která zavádí druhý stupeň. Digitalizace soudnictví postupuje kupředu a připravuje se postupné zavádění odloženého elektronického systému spisové služby. Ustanovení o právní pomoci byla změněna tak, aby byl přístup k ní rozšířen, přičemž v Parlamentu je projednávána novela, která posiluje ochranu důvěrnosti advokátů. V Parlamentu je rovněž projednávána novela omezující využití institutu přísedících. Byla upravena metoda pro výpočet platů soudců s cílem zpomalit jejich růst, Ústavní soud však rozhodl, že je daná úprava protiústavní. Problémem zůstávají nízké platy zaměstnanců soudů a státních zastupitelství (asistentů). Soudnictví funguje efektivně a zlepšuje se v oblastech, jako je délka správních řízení.

Je prováděna koncepce boje s korupcí na léta 2023 až 2026, ačkoli občanská společnost nadále kritizuje nedostatečné upřednostňování protikorupčních iniciativ ze strany vlády. Spolupráce mezi institucemi v boji proti korupci nadále vede ke stálému tempu vyšetřování, stíhání a odsouzení. V centru pozornosti zůstávají korupční případy na vysoké úrovni, a to kvůli průtahům v některých řízeních. Vymáhání práva v případech zahraničního podplácení zůstává omezené, přestože je zaveden příslušný rámec. V platnost vstoupily revidované právní předpisy o střetu zájmů, které vyjasnily definici skutečného vlastnictví a pravidla pro vlastnictví sdělovacích prostředků. Byly přijaty předběžné kroky ke zvážení revize pravidel týkajících se majetkových přiznání a efektu otáčivých dveří. Byla přijata revidovaná etická pravidla pro státní zaměstnance a vylepšen etický rámec pro Poslaneckou sněmovnu. Byl reformován Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí a projednávají se změny ústavy, které mají posílit Nejvyšší kontrolní úřad. Byla vypracována metodika měření rizik, která má sloužit jako podklad pro budoucí protikorupční opatření, přičemž za oblast s vysokým rizikem korupce je považováno zadávání veřejných zakázek.

Do mediálního prostředí byly legislativními reformami zavedeny pozitivní změny. Byly zavedeny právní záruky pro nezávislost regulačního orgánu pro sdělovací prostředky, Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Výrazného dalšího pokroku bylo dosaženo v oblasti posílení nezávislosti řízení veřejnoprávních sdělovacích prostředků prostřednictvím zákona, kterým se mění zákon o České televizi a zákon o Českém rozhlase, přičemž přetrvávají obavy týkající se finanční udržitelnosti veřejnoprávních sdělovacích prostředků. Změny právních předpisů upravujících střet zájmů mají významný vliv na vlastnictví sdělovacích prostředků politiky, neboť vylučují zvolené představitele ze všech forem vlastnictví sdělovacích prostředků, ačkoli internetové sdělovací prostředky zůstávají mimo oblast působnosti těchto právních předpisů. V oblasti transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků a státní reklamy nedošlo k žádnému vývoji. Nadále panují obavy týkající se ekonomických problémů nezávislých sdělovacích prostředků a kybernetického obtěžování novinářů.

Využívání zrychlených legislativních postupů se snížilo. Byla spuštěna nová veřejná digitální platforma pro přístup k právním předpisům. Pokračují práce na zvyšování účasti občanské společnosti na procesech tvorby politik, v rámci nichž se zavádí nová metodika. Byly přijaty další kroky ke zřízení národní instituce pro lidská práva, neboť se v Parlamentu projednává novela, kterou by byl touto funkcí pověřen veřejný ochránce práv. Očekává se, že probíhající systémový přezkum finančního rámce bude dokončen do roku 2024. Veřejné orgány přijaly iniciativy na podporu kultury právního státu.

DOPORUČENÍ

Celkově lze říci, že pokud jde o doporučení obsažená ve zprávě o právním státě 2023, Česko učinilo:

- významný pokrok v práci na reformě státního zastupitelství zachovávající původní cíl, kterým je zavést záruky týkající se odvolání nejvyššího státního zástupce a dalších vedoucích státních zástupců, a to s přihlédnutím k evropským normám nezávislosti a samostatnosti státního zastupitelství,
- určitý pokrok v přijímání opatření ke zkrácení délky řízení a zajištění nezávislosti vyšetřování a stíhání v případech korupce na vysoké úrovni,
- určitý pokrok v posílení rámce pro bezúhonnost členů Parlamentu, zejména doplněním stávajících pravidel, pokud jde o efekt otáčivých dveří a lobbying,
- významný pokrok v dokončení revize právních předpisů o střetu zájmů, včetně vyjasnění definice skutečného vlastnictví, a žádný další pokrok v dalších reformách týkajících se transparentnosti informací o vlastnictví sdělovacích prostředků,
- výrazný pokrok v posilování pravidel a mechanismů ke zlepšení nezávislého řízení veřejnoprávních sdělovacích prostředků, a to s přihlédnutím k evropským normám pro veřejnoprávní média,
- určitý další pokrok v práci na legislativních změnách s cílem zřídit národní instituci pro lidská práva s přihlédnutím k Pařížským zásadám OSN.

Na tomto základě a s ohledem na další vývoj, k němuž došlo v referenčním období, a vedle připomenutí příslušných závazků přijatých v rámci plánu pro oživení a odolnost se Česku doporučuje:

- přijmout opatření k řešení odměn soudců a zaměstnanců soudů a státních zastupitelství, s přihlédnutím k evropským normám týkajícím se zdrojů a odměňování v systému soudnictví,
- přijmout opatření ke zkrácení délky řízení a zajistit nezávislost vyšetřování a stíhání v případech korupce na vysoké úrovni,
- přijmout další opatření k posílení rámce pro bezúhonnost týkajícího se všech členů Parlamentu, zejména doplněním stávajících pravidel, pokud jde o efekt otáčivých dveří a lobbying,
- dosáhnout pokroku v dalších reformách týkajících se transparentnosti informací o vlastnictví sdělovacích prostředků,
- zajistit, aby byla zavedena pravidla nebo mechanismy pro poskytování finančních prostředků veřejnoprávním sdělovacím prostředkům, které jsou vhodné pro plnění jejich poslání veřejné služby a zároveň zaručují jejich nezávislost,
- pokračovat v legislativních změnách s cílem zřídit národní instituci pro lidská práva s přihlédnutím k Pařížským zásadám OSN.

I. SYSTEM SODNICTVÍ

České soudnictví se skládá z 86 okresních soudů, osmi krajských soudů, dvou vrchních soudů, Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu. Úkolem Ústavního soudu je zaručit ústavnost právních předpisů a chránit základní práva a svobody. Ústředním orgánem státu odpovědným za správu soudů je Ministerstvo spravedlnosti. Ministerstvo spravedlnosti vykonává státní správu vrchních, krajských a okresních soudů v rozsahu stanoveném zákonem, a to buď přímo, nebo prostřednictvím předsedů těchto soudů. Tyto různé orgány přihlížejí ke stanoviskům příslušných soudcovských rad, které jsou zřízeny při Nejvyšším soudu, Nejvyšším správním soudu, vrchních soudech, krajských soudech a větších okresních soudech. Soudce jmenuje prezident republiky z kandidátů, které vybírá výběrová komise a předkládá ministr spravedlnosti. Státní zastupitelství je součástí výkonné moci. Státní zástupce jmenuje na návrh nejvyššího státního zástupce ministr spravedlnosti na dobu časově neomezenou. Nejvyššího státního zástupce jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra spravedlnosti. Česko se účastní činnosti Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO). Advokátní komora je zřízena zákonem a je nezávislá. Vykonává veřejnou správu v oblasti právního povolání a zajišťuje samosprávu v této oblasti. Samosprávná pravomoc advokátní komory je v oblastech stanovených zákonem omezena pravomocí ministra spravedlnosti.

Nezávislost

Míra vnímané nezávislosti soudnictví v Česku je nyní u široké veřejnosti a společnosti průměrná. Úroveň nezávislosti soudů a soudců vnímá v roce 2024 jako „poměrně nebo velmi dobrou“ 54 % široké veřejnosti a 57 % společností¹. Vnímání nezávislosti soudů mezi širokou veřejností se snížilo ve srovnání s rokem 2023 (65 %) i ve srovnání s rokem 2020 (56 %). Vnímání nezávislosti soudů mezi společnostmi se ve srovnání s rokem 2023 snížilo (60 %), čímž se obrátil předchozí rostoucí trend, i když ve srovnání s rokem 2020 zůstává vyšší (44 %)².

Významného pokroku bylo dosaženo přijetím reformy státního zastupitelství, která zavedla záruky pro odvolání nejvyššího státního zástupce a dalších vedoucích státních zástupců. Ve Zprávě o právním státu 2023 bylo Česku doporučeno, aby „pokračovalo v reformě státního zastupitelství a zachovalo původní cíl, kterým je zavést záruky týkající se odvolání nejvyššího státního zástupce a dalších vedoucích státních zástupců, a to s přihlédnutím k evropským standardům nezávislosti a samostatnosti státního zastupitelství“³. Reforma byla přijata Parlamentem dne 7. března 2024 a vstoupila v platnost dne 1. července 2024⁴. Zavedla mimo jiné změny v procesu jmenování a odvolávání vedoucích okresních, krajských a vrchních státních zástupců (dále jen „vedoucí státní zástupci“), jakož i nejvyššího státního zástupce. Pokud jde o režim vedoucích státních zástupců, byly stanoveny podmínky způsobilosti pro jejich jmenování⁵, zatímco jmenování okresních, krajských a vrchních státních

¹ Obrázky 51 a 53, srovnávací přehled EU o soudnictví 2024 a obrázky 50 a 52, srovnávací přehled EU o soudnictví 2022. Míra vnímané nezávislosti soudů se dělí do těchto kategorií: velmi nízká (méně než 30 % respondentů vnímá nezávislost soudů jako poměrně dobrou a velmi dobrou), nízká (30–39 %), průměrná (40–59 %), vysoká (60–75 %), velmi vysoká (více než 75 %).

² 61 % společností v Česku si je poměrně nebo velmi jistých, že jejich investice jsou v tomto členském státě chráněny zákonem a soudy. 21 % dotázaných společností považuje kvalitu, účinnost nebo nezávislost soudnictví za jeden z hlavních důvodů obav o ochranu investic v zemi. Srovnávací přehled EU o soudnictví 2024, obr. 55 a 56.

³ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 2.

⁴ Sněmovní tisk č. 463, k dispozici na adrese: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=463>.

⁵ Ustanovení § 10 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb. o státním zastupitelství, ve znění zákona č. 83/2024 Sb.

zástupců bude probíhat výhradně prostřednictvím výběrového řízení⁶. Reforma rovněž omezila jejich funkční období na sedm let⁷. Pokud jde o odvolání, vedoucí státní zástupci mohou být nyní odvoláni pouze v důsledku kárného řízení⁸. Tato novela rovněž stanoví nová kritéria způsobilosti pro kandidáty na nejvyššího státního zástupce⁹, která přibližují postup jmenování evropským normám. Evropské normy doporučují, aby v případě, že nad jmenováním nejvyššího státního zástupce má určitou kontrolu vláda, byl postup výběru důvěryhodný a uznávaný veřejností, jakož i členy orgánů soudnictví a státního zastupitelství a právnické profese¹⁰. Funkční období nejvyššího státního zástupce je rovněž omezeno na sedm let a je neobnovitelné¹¹, což je v souladu s evropskými normami¹². Dosavadní systém odvolávání nejvyššího státního zástupce vládou na návrh ministra spravedlnosti zůstává zachován¹³. Odvolání nejvyššího státního zástupce je však nyní omezeno na dvě hmotněprávní podmínky¹⁴ a tato novela nově nejvyššímu státnímu zástupci umožňuje napadnout rozhodnutí u Nejvyššího správního soudu¹⁵. Tato reforma představuje zlepšení současného systému¹⁶. Jak bylo uvedeno ve zprávě z roku 2023, evropské normy rovněž vyžadují vyjasnění podmínek pro odvolání nejvyššího státního zástupce před uplynutím funkčního období, předběžné stanovisko odborného orgánu ohledně toho, zda pro odvolání existují dostatečné důvody, a vyslechnutí nejvyššího státního zástupce v řízení o odvolání¹⁷. Přestože přijatá reforma plně nezohlednila evropské normy, zavádí záruky pro odvolání nejvyššího státního zástupce a dalších vedoucích

⁶ Před změnami zákon pouze stanovil, že vedoucí státní zástupce jmenuje výše postavený vedoucí státní zástupce (tj. okresní vrchní státní zástupce jmenuje krajský státní zástupce, krajské státní zástupce jmenuje vrchní státní zástupce a vrchní státní zástupce jmenuje nejvyšší státní zástupce). Konkrétní pravidla výběrového řízení stanoví nejvyšší státní zástupce, jak je uvedeno v § 12 odst. 7 zákona.

⁷ Ustanovení § 10 odst. 1.

⁸ Ustanovení § 10 odst. 6. Zákon rovněž zavedl kárná provinění vedoucích státních zástupců.

⁹ Ustanovení § 9 odst. 3 nově stanoví, že uchazeč musí mít alespoň 10 let právní praxe, z toho nejméně 6 let ve funkci státního zástupce. Ustanovení odstavce 2 dále upřesňuje, že uchazeč může být jmenován pouze tehdy, pokud jeho odborné znalosti, odborná praxe, manažerské schopnosti a morální schopnosti poskytují záruky řádného výkonu funkce nejvyššího státního zástupce.

¹⁰ Stanovisko č. 9 (2014) Poradní rady evropských státních zástupců Výboru ministrů Rady Evropy. Evropské normy a zásady týkající se státních zástupců, s. 79, bod 56.

¹¹ Jak již bylo uvedeno v loňské zprávě, některé zúčastněné strany se domnívaly, že by bylo vhodnější delší funkční období nejvyššího státního zástupce, které by odpovídalo délce funkčního období předsedů soudů. Viz rovněž Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 5. Informace rovněž poskytnuté Unii státních zástupců v souvislosti s návštěvou Česka. Ustanovení § 9 odst. 1 pro nejvyššího státního zástupce a § 10 pro ostatní vedoucí státní zástupce.

¹² Stanovisko č. 9 (2014) Poradní rady evropských státních zástupců Výboru ministrů Rady Evropy. Evropské normy a zásady týkající se státních zástupců, s. 79, bod 56.

¹³ Ustanovení § 9 odst. 1. Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 5. Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 4–5. Graf 65, Srovnávací přehled EU o soudnictví z roku 2024.

¹⁴ Ustanovení § 9 odst. 6 návrhu změny zákona stanoví dvě podmínky, za nichž může vláda odvolat nejvyššího státního zástupce: i) pokud nejvyšší státní zástupce zaviněným hrubým porušením svých povinností anebo svým zaviněným hrubě nevhodným jednáním zásadním způsobem ohrozil důvěru v řádnou činnost nejvyššího státního zástupce nebo soustavy státního zastupitelství, zejména důvěru v zákonnost jejich postupu nebo v jejich nestrannost anebo odbornost; ii) nebo zásadním způsobem ohrozil vážnost a důstojnost státního zastupitelství.

¹⁵ Ustanovení § 9b.

¹⁶ Toto stanovisko poskytlo v souvislosti s návštěvou Česka také Nejvyšší státní zastupitelství.

¹⁷ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 5. Benátská komise, Nezávislost soudnictví, část II: Státní zastupitelství, CDLAD(2010)040, body 39–40. Zúčastněné strany obecně považují reformu za kompromis a podle některých je stále co zlepšovat. Příspěvek NeoN/Glopolis ke Zprávě o právním státu 2024, s. 12 a Rekonstrukce státu a Síť k ochraně demokracie, s. 11. Informace poskytnuté Unii státních zástupců v souvislosti s návštěvou Česka.

státních zástupců, a proto došlo k významnému pokroku, pokud jde o doporučení uvedené ve Zprávě o právním státu 2023.

Nové výběrové řízení pro jmenování soudců obecně funguje dobře a je vyvíjeno úsilí o odstranění praktických nedostatků, které se objevily. Jak je uvedeno ve Zprávě o právním státu 2023, nové řízení je v platnosti od ledna 2022¹⁸. Dne 1. července 2023 vstoupila v platnost novela ministerské vyhlášky, která podrobněji upravuje průběh výběrových řízení¹⁹. Tato novela navazuje na roční zkušenost s novým systémem výběru soudců. Novela vyhlášky mimo jiné zavádí jednotnou úroveň obtížnosti písemné části výběrového řízení a zavádí pravidlo přenositelnosti výsledku úspěšného uchazeče o funkci soudce do jiného výběrového řízení u téhož krajského soudu²⁰. Zúčastněné strany nový systém výběrového řízení uvítaly a uvádějí, že obecně funguje dobře²¹. Ministerstvo spravedlnosti vede dialog se zástupci justice o provádění reformy, včetně řešení několika praktických nedostatků, které se objevily²². Celkové hodnocení reformy bude vycházet z delšího období zkušeností s novým systémem výběru.

V Parlamentu se projednává reforma kárného řízení týkajícího se soudců, státních zástupců a soudních vykonavatelů, která zavádí druhý stupeň. Zprávy o právním státu 2022 a 2023 zaznamenaly legislativní úsilí o reformu kárného systému soudců²³. Návrh zákona je v současné době projednáván v Parlamentu, kde byl předložen 14. února 2024, a předpokládá se, že vstoupí v platnost 1. ledna 2025²⁴. Reforma je součástí závazků vyplývajících z plánu pro oživení a odolnost Česka²⁵ a reaguje také na doporučení skupiny GRECO²⁶. Jejím cílem je mimo jiné zavést možnost odvolání proti rozhodnutím kárného soudu²⁷. Některé zúčastněné strany poukázaly na to, že hrozí, že reforma povede k zavedení náročnějšího a složitějšího

¹⁸ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 3.

¹⁹ Vyhláška č. 206/2023 Sb. ze dne 26. června 2023, kterou se mění vyhláška č. 516/2021 Sb., o odborné justiční zkoušce, výběru a odborné přípravě justičních kandidátů, výběru uchazečů na funkci soudce, výběru předsedů soudů a o změně vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 206/2023“)

²⁰ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 1. Vyhláška č. 206/2023 Sb.

²¹ Informace poskytnuté Soudcovskou unií, Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem v souvislosti s návštěvou Česka.

²² Např. bylo uvedeno, že uchazeči o místo soudce se mohou hlásit do více výběrových řízení najednou, což vytváří administrativní zátěž, nebo motivovat vedoucí soudů, aby v rámci svých soudů uvolňovali místa pro své asistenty. Informace poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti a Soudcovskou unií v souvislosti s návštěvou Česka.

²³ Zpráva o právním státu 2022 a 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 3 u obou.

²⁴ Návrh zákona č. 634, kterým se mění zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Předpokládá se, že ustanovení o jmenování členů senátů nových kárných soudů nabydou účinku již patnáctý den po vyhlášení novely ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 3.

²⁵ Reforma 2 Posílení legislativního rámce a transparentnosti v oblasti soudů, soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, část 4.3.

²⁶ GRECO, čtvrté kolo hodnocení – hodnotící zpráva, doporučení ix, zavedení možnosti soudců napadnout před soudem kárné rozhodnutí včetně rozhodnutí o odvolání.

²⁷ Současný návrh předpokládá, že vrchní soudy by se staly soudy prvního stupně, zatímco Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud by představovaly druhou instanci v případě odvolání proti rozhodnutí některého z vrchních soudů (ustanovení § 3 návrhu zákona). Dalšími aspekty reformy je nové složení kárných senátů a rozšíření počtu kárných soudů. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 3. Příspěvek České advokátní komory, s. 7–8.

postupu²⁸. Zavedení možnosti odvolat se proti rozhodnutím kárného soudu je v souladu s právem EU a odráží evropské normy²⁹.

Kvalita

Digitalizace soudnictví postupuje kupředu a probíhají přípravy na postupné zavádění odloženého elektronického systému spisové služby. Úroveň digitalizace je pokročilá. Jsou zavedena procesní pravidla umožňující používání digitálních nástrojů u soudů³⁰ a některá digitální řešení pro zahájení a sledování řízení, zejména v občanských, obchodních a správních věcech, jsou již k dispozici³¹. Rozšířilo se využívání komunikačních technologií na dálku a dostupnost zabezpečené elektronické komunikace u soudů a státních zastupitelství³². Ministerstvo spravedlnosti reagovalo na závažné nedostatky zjištěné Nejvyšším kontrolním úřadem při realizaci strategie eJustice, o nichž informovala zpráva z roku 2023³³, organizačními změnami, aktualizovaným koncepčním rámcem³⁴ a stanovením priorit klíčových projektů, zejména elektronické spisové služby³⁵. Zúčastněné strany však znovu poukázaly na to, že pokrok v digitalizaci je pomalý a že přetrvávají praktické překážky, jako je nedostatečné propojení elektronických systémů v rámci soudnictví a kompatibilita různých elektronických systémů používaných v systému soudnictví³⁶. Po zpožděních, o nichž jsme informovali v předchozích zprávách o právním státu³⁷, Ministerstvo spravedlnosti dokončuje přípravy na postupné zavádění elektronického systému spisové služby. Na vybraných soudech bude spuštěn v druhé polovině roku 2024³⁸. Přípravuje se výběrové řízení na elektronický systém správy informací pro státní zastupitelství³⁹. Pokračuje také zveřejňování soudních rozhodnutí, přičemž od 1. července 2024 budou zveřejňovány další kategorie rozhodnutí, které budou podpořeny novým informačním systémem určeným pro pseudonymizaci pravomocných soudních rozhodnutí⁴⁰.

Ustanovení o právní pomoci byla změněna tak, aby byl přístup k ní rozšířen, přičemž v Parlamentu je projednávána novela, která posiluje ochranu důvěrnosti advokátů. Novela

²⁸ Informace poskytnuté Soudcovskou unií a Nejvyšším správním soudem v souvislosti s návštěvou Česka.

²⁹ Tím není dotčeno nadcházející posouzení splnění příslušného milníku v rámci plánu pro oživení a odolnost. Doporučení CM/Rec(2010)12 Výboru ministrů Rady Evropy, bod 69; Benátská komise, Zpráva o nezávislosti soudního systému, část II: Státní zastupitelství, CDLAD(2010)040, bod 43; Benátská komise, Seznam kritérií právního státu, CDL-AD(2016)007.

³⁰ Graf 43, Srovnávací přehled EU o soudnictví z roku 2024.

³¹ Graf 47, Srovnávací přehled EU o soudnictví z roku 2024.

³² Srovnávací přehled EU o soudnictví 2024, obr. 45 a 46.

³³ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 6.

³⁴ Informační politika Ministerstva spravedlnosti 2023–2028.

³⁵ Informace poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

³⁶ Zúčastněné strany na tyto problémy upozorňovaly i v předchozích letech, jak bylo uvedeno ve zprávách o právním státu 2023 a 2022. Příspěvek České advokátní komory pro zprávu o právním státu 2024, s. 13, od NeoN/Glopolis s. 15, Rekonstrukce státu a Sítě k ochraně demokracie, s. 14, a Unie pro občanské svobody v Evropě, s. 11. Informace poskytnuté Soudcovskou unií a Nejvyšším soudem v souvislosti s návštěvou Česka.

³⁷ Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 6 a Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 5–6.

³⁸ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 6. Informace poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

³⁹ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 7.

⁴⁰ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 6. Srovnávací náhled, viz obrázek 49, srovnávací přehled EU o soudnictví 2024.

zákona o advokacii a vyhlášky č. 120/2018⁴¹, platné od 1. ledna 2024, zavádí, že kromě bezplatné právní pomoci žadatelům, jejichž příjmy a majetkové poměry to odůvodňují, je Česká advokátní komora povinna ustanovit advokáta také žadatelům, kteří jsou schopni odměnu advokáta zaplatit, ale nemají k právním službám přístup z jiných důvodů⁴². Změny reagují na rozhodnutí Ústavního soudu⁴³, který shledal protiústavním, že toto právo se dříve vztahovalo pouze na žadatele, jejichž příjmy a majetkové poměry neumožňovaly získat právní služby za úplatu. Další novela zákona o advokacii, jejímž cílem je posílit ochranu důvěrnosti komunikace mezi advokátem a klientem a zpřesnit stávající právní úpravu povinné mlčenlivosti advokáta, je projednávána v Parlamentu⁴⁴. Česká advokátní komora se zasazuje o zvýšení odměn a náhrad vyplácených advokátům za poskytování právních služeb, přičemž kompromisní řešení navrhlo Ministerstvo spravedlnosti v novele vyhlášky o advokátním tarifu, která byla předložena do připomínkového řízení v březnu 2024 a bude projednána vládou⁴⁵. Podle České advokátní komory by úprava advokátního tarifu pomohla posílit zdroje pro poskytování právní pomoci, a to i v oblastech s vyšším podílem sociálně znevýhodněného obyvatelstva⁴⁶.

V Parlamentu se projednává novela, která omezuje využívání institutu přisedících s cílem zefektivnit soudní řízení. Dne 29. listopadu 2023 vláda schválila a předala k projednání v Parlamentu návrh novely zákona o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů s cílem zefektivnit rozhodování soudů⁴⁷. Dne 26. června 2024 schválila Poslanecká sněmovna návrh, který bude projednán v Senátu. Podle tohoto návrhu by se přisedící již neúčastnili pracovněprávních sporů a trestních řízení před okresními soudy⁴⁸. Účast přisedících v trestním řízení před krajskými soudy by byla omezena na nejzávažnější trestné činy⁴⁹. Některé zúčastněné strany poukázaly na důležitost udržení spojení veřejnosti s výkonem soudnictví⁵⁰, přičemž ze statistik poskytnutých Ministerstvem spravedlnosti vyplývá, že podíl rozhodování přisedících činí v současné době 0,91 % v občanskoprávních a 8,65 % v trestních věcech⁵¹. Tato novela je navíc součástí reformy přislíbené v rámci plánu pro oživení a odolnost, jejímž cílem je zefektivnit soudní řízení, na nichž se přisedící podílejí⁵².

⁴¹ Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, a vyhláška č. 381/2023 Sb. ze dne 15. prosince 2023, kterou se mění vyhláška č. 120/2018 Sb., o stanovení formulářů žádosti o určení advokáta a formuláře podnětu k poskytnutí jednorázové právní porady.

⁴² Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 4–5, příspěvek CCBE ke Zprávě o právním státu 2024, s. 11–12. Česká advokátní komora uvedla, že v roce 2023 dojde v souvislosti s nálezem Ústavního soudu k mírnému nárůstu žádostí o tento druh právní pomoci. Informace obdržené v souvislosti s návštěvou Finska.

⁴³ Nález Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21.

⁴⁴ Sněmovní tisk č. 623, kterým byl předložen návrh zákona, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ Česká advokátní komora (2024), Tiskové prohlášení České advokátní komory ze dne 22. března 2024.

⁴⁷ Sněmovní tisk č. 598, kterým byl předložen návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů.

⁴⁸ Mimo jiné navrhované znění § 34 odst. 2, § 35 a § 64 zákona o soudech, soudcích, přisedících a státní správě soudů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ Navrhované znění § 14 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ Např. Krajský soud v Praze, některá státní zastupitelství nebo Svaz měst a obcí ČR. Více informací naleznete v článku Česká justice (2023). Část justice nechce zrušit přisedící z obavy před izolací soudců. Lichý argument, vzkazuje spravedlnost.

⁵¹ Podíl rozhodování přisedících činí 0,91 % v občanskoprávních a 8,65 % v trestních věcech.

⁵² Komponenta 4.3 Protikorupční reformy, reforma 2, přílohy prováděcího rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Česka.

Způsob určování platů soudců byl upraven tak, aby se snížila míra nárůstu platů, zatímco platy asistentů soudců a státních zástupců zůstávají problémem. V rámci obecného úsilí o konsolidaci veřejných financí schválil Parlament návrh vlády na změnu výchozí částky pro stanovení platů soudců v souladu s definicí uvedenou v zákoně o platech⁵³, který je účinný od 1. ledna 2024. Ministerstvo spravedlnosti zdůraznilo, že tato změna nebude znamenat snížení platů, ale spíše menší zvýšení než podle předchozího vzorce⁵⁴. Zúčastněné strany kritizovaly toto opatření jako porušení práva soudců na hmotné zabezpečení a judikatury Ústavního soudu ve věcech snižování platů soudců⁵⁵. Dne 28. května 2024 Ústavní soud rozhodl, že dotčený zákon je v rozporu s ústavou tím, že snižuje násobek použitý k výpočtu platu soudců v roce 2024. Ústavní soud uložil vládě a Parlamentu, aby se touto záležitostí znovu zabývaly, a to do 31. prosince 2024, a pokud to uznají za vhodné, lépe vysvětlily, proč byl násobek snížen. Vláda je povinna tento rozdíl nahradit se zpětnou působností. Nadále také upozorňuje na dlouhodobý problém nekonkurenceschopných platů asistentů soudců a státních zástupců⁵⁶, o němž informovala již Zpráva z roku 2023⁵⁷, což může ohrozit nábor a udržení kvalifikovaných a kompetentních zaměstnanců. Zaměstnanci soudů, kteří nejsou soudci, vstoupili dne 29. května 2024 do jednodenní stávk, kterou vyhlásil Odborový svaz justice pro případ, že se situace v oblasti platů nezlepší⁵⁸. Lepší platy požadují rovněž zaměstnanci státních zastupitelství, kteří podali petici Ministerstvu spravedlnosti⁵⁹. Kromě toho jsou jako další opatření konsolidace veřejných financí soudy povinny od ledna 2024 snížit počet zaměstnanců soudů, kteří nejsou soudci⁶⁰. Ministr financí se zavázal, že platy asistentů, včetně zaměstnanců státních zastupitelství, budou zvýšeny a do roku 2025 dosáhnou průměrného platu ve veřejném sektoru⁶¹.

Účinnost

Soudnictví funguje efektivně a neustále se zlepšuje délka správních řízení. Podle údajů obsažených ve srovnávacím přehledu EU o soudnictví 2024 je hlavní výzvou z hlediska efektivity délka správních věcí (225 dnů u soudů prvního stupně v roce 2022)⁶². Dochází však k neustálému zlepšování (oproti 265 dnům v roce 2021 a 317 dnům v roce 2020), přičemž v roce 2022 dosáhla míra vyřízení 126 % (119 % v roce 2021 a 113 % v roce 2020), což naznačuje, že systém soudnictví snižuje počet nevyřízených správních případů. Efektivita

⁵³ Zákon č. 349/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s konsolidací veřejných rozpočtů. Výchozí částka se bude rovnat průměrnému platu v ČR zjištěnému v předminulém kalendářním roce (tj. v roce 2022), vynásobenému koeficientem 2,822, nikoliv koeficientem 3, který se používal před novelou.

⁵⁴ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 4 a informace ministra spravedlnosti v souvislosti s návštěvou země. Česká justice (2023), Válková odmítá další zmrazení platů soudců a státních zástupců, předložila pozměňovací návrh.

⁵⁵ Tisková zpráva Soudcovské unie ze dne 21. září 2023. Příspěvek Evropské asociace soudců ke Zprávě o právním státu 2024, s. 3 a 15, od NeoN/Glopolis, s. 13, od Unie pro občanské svobody v Evropě, s. 8.

⁵⁶ Příspěvek NeoN/Glopolis ke Zprávě o právním státu 2024, s. 13, Rekonstrukce státu a Síť k ochraně demokracie, s. 12, a Unie pro občanské svobody v Evropě, s. 11. Informace získané od Ústavního soudu, Nejvyššího soudu, Soudcovské unie a Unie státních zástupců v souvislosti s návštěvou Česka.

⁵⁷ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 8.

⁵⁸ Česká justice (2024 a 2024a). Požadavky zaměstnanců soudu podporuje i Soudcovská unie, jak se uvádí v tiskové zprávě ze dne 18. dubna.

⁵⁹ Unie státních zástupců (2024) Petice za důstojné odměňování administrativních pracovníků podána.

⁶⁰ Počet zaměstnanců soudů, kteří nejsou soudci, se sníží o 120 na 9 511 míst. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 5 a informace ministra spravedlnosti v souvislosti s návštěvou země.

⁶¹ Lidovky.cz (2024), Justiční personál jde na den do stávk. Kdyby trvala týden, bylo by to vážné, tvrdí šéf Soudcovské unie. Příspěvek Unie pro občanské svobody v Evropě do Zprávy o právním státu 2024, s. 8. Advokátní deník (2022), Od roku 2025 by mohli mít zaměstnanci soudů průměrné platy veřejné sféry. Informace získané od Nejvyššího státního zastupitelství v souvislosti s návštěvou Česka.

⁶² Grafy 5–15, Srovnávací přehled EU o soudnictví z roku 2024.

řešení sporných občanskoprávních a obchodních věcí u soudů prvního stupně, která již tak patří k nejnižším v EU, se i v roce 2022 dále zlepšila (134 dní v roce 2022 oproti 141 dnům v roce 2021 a 165 dnům v roce 2020)⁶³.

II. PROTIKORUPČNÍ RÁMEC

Česko má z velké části zaveden legislativní a institucionální rámec pro předcházení korupci a boj proti ní. Odbor střetu zájmů a boje proti korupci Ministerstva spravedlnosti odpovídá za koordinaci a monitorování vnitrostátní koncepce boje s korupcí na léta 2023 až 2026, která je strategickým rámcem Česka pro boj proti korupci na vládní úrovni. Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí působí jako poradní orgán vlády. Národní centrála proti organizovanému zločinu, spolupracující se státním zastupitelstvím, je policejní jednotkou, která má celostátní pravomoc vyšetřovat trestné činy korupce na vysoké úrovni⁶⁴. Finanční analytický úřad působí jako finanční zpravodajská jednotka Česka. Nejvyšší kontrolní úřad kontroluje správu veřejných příjmů a výdajů ze strany státu a výsledky jeho kontrolní činnosti mohou přispět ke zjišťování korupčních rizik.

Odborníci a vedoucí pracovníci podniků vnímají, že úroveň korupce ve veřejném sektoru zůstává relativně vysoká. V indexu vnímání korupce za rok 2023 organizace Transparency International dosáhlo Česko 57 ze 100 možných bodů a umístilo se tak v rámci Evropské unie na 16. a celosvětově na 41. místě⁶⁵. Toto vnímání bylo v posledních pěti letech poměrně stabilní⁶⁶. Zvláštní průzkum Eurobarometr o korupci z roku 2024 ukazuje, že 79 % respondentů považuje korupci ve své zemi za rozšířenou (průměr EU je 68 %) a 20 % respondentů se cítí být korupcí ve svém každodenním životě osobně dotčeno (průměr EU je 27 %)⁶⁷. Pokud jde o podniky, 67 % společností se domnívá, že korupce je rozšířená (průměr EU je 65 %), a 43 % z nich se domnívá, že korupce je problém doprovázející podnikání (průměr EU je 36 %)⁶⁸. Kromě toho 22 % respondentů uvádí, že je dostatek úspěšných trestních stíhání, která lidi odrazují od korupčních praktik (průměr EU 32 %)⁶⁹, přičemž 26 % společností se domnívá, že podniky a lidé přistižení při podplácení vyššího úředníka jsou náležitě potrestáni (průměr EU je 31 %)⁷⁰.

Provádí se protikorupční strategie na období 2023–2026, zatímco občanská společnost nadále vyzývá ke strukturálním zlepšením. Koncepce boje proti korupci na léta 2023 až 2026 je prováděna od jejího přijetí v dubnu 2023. V červenci 2023 byl přijat doprovodný akční

⁶³ Grafy 5–15, Srovnávací přehled EU o soudnictví z roku 2024.

⁶⁴ Další případy korupce řeší krajská ředitelství policie, přičemž Národní centrála proti organizovanému zločinu může tyto případy kdykoli převzít. Pro úřad OLAF je tato centrála je rovněž kontaktním místem orgánů činných v trestním řízení v případech vyšetřování trestných činů proti finančním zájmům EU.

⁶⁵ Transparency International (2022), index vnímání korupce pro rok 2022, s. 2–3. Míra vnímané korupce se dělí do těchto kategorií: nízká (skóre vnímání korupce ve veřejném sektoru ze strany odborníků a vedoucích pracovníků podniků je vyšší než 79 bodů); relativně nízká (79–60 bodů), relativně vysoká (59–50 bodů), vysoká (méně než 50 bodů).

⁶⁶ V roce 2019 dosahoval celkový počet bodů 56, zatímco v roce 2023 to bylo 57 bodů. O výrazném zvýšení/snížení tohoto skóre hovoříme při změně o více než pět bodů; o zlepšení/zhoršení při změně v rozmezí 4–5 bodů; o relativní stabilitě při změně v rozmezí 1–3 bodů v posledních pěti letech.

⁶⁷ Zvláštní průzkum Eurobarometr 584 o postoji občanů ke korupci v EU (2024). Údaje z průzkumu Eurobarometr o vnímání korupce občany a jejich zkušenostech se aktualizují každý druhý rok. Předchozím souborem údajů je zvláštní průzkum Eurobarometr 534 (2023).

⁶⁸ Bleskový průzkum Eurobarometr 543 o postoji podniků ke korupci v EU (2024). Údaje z průzkumu Eurobarometr o postoji podniků ke korupci se aktualizují každý rok. Předchozím souborem údajů je bleskový průzkum Eurobarometr 524 (2023).

⁶⁹ Zvláštní průzkum Eurobarometr 584 o postoji občanů ke korupci v EU (2024).

⁷⁰ Bleskový průzkum Eurobarometr 543 o postoji podniků ke korupci v EU (2024).

plán na léta 2023 až 2024⁷¹ a v dubnu 2024 byla přijata první zpráva o provádění za rok 2023⁷². Z uvedené zprávy vyplývá, že většina úkolů v akčním plánu na léta 2023 až 2024 se již minimálně začala realizovat⁷³. Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí, poradní orgán vlády, jehož součástí je i občanská společnost, se sešla dvakrát, v dubnu a listopadu 2023, a její doporučení se týkala především návrhů právních předpisů souvisejících se státním zastupitelstvím a lobbováním⁷⁴. Několik organizací občanské společnosti činnost Rady uvítalo, ale vyjádřilo politování nad tím, že vláda zpravidla nepřijímá její konkrétní doporučení⁷⁵. Organizace občanské společnosti tvrdí, že protikorupční politika se zaměřuje převážně na přijímání nových právních předpisů, aniž by vyčlenila dostatečné zdroje na účinné provádění stávajících i nových právních předpisů⁷⁶, a že koncepce boje s korupcí sice v některých oblastech přináší praktické kroky vpřed, ale postrádá jasnou a ambiciózní dlouhodobou vizi, která by upřednostňovala protikorupční opatření⁷⁷.

Spolupráce mezi institucemi nadále vede ke stálému tempu vyšetřování a stíhání korupce a odsouzení za korupci. Jak bylo uvedeno v minulých letech, spolupráce mezi příslušnými donucovacími orgány zůstává na dobré úrovni⁷⁸. Vyšetřovatelé upozornili na možné snížení zdrojů, ačkoli dopad zůstává v tuto chvíli omezený⁷⁹. Ministerstvo vnitra a Národní centrála proti organizovanému zločinu (NCOZ) jsou i nadále odhodlány zlepšovat vyšetřovací kapacity NCOZ⁸⁰. Práce na novém jednotném analytickém nástroji – digitálním řešení pro jednotné a standardizované zadávání údajů a analýz zjištěných během vyšetřování – pokračují a měly by dále posílit analytickou kapacitu i při vyšetřování korupce⁸¹. V roce 2023 zahájily donucovací orgány 168 vyšetřování souvisejících s korupcí (v roce 2022 jich bylo 231) a 162 osob bylo za trestné činy korupce stíháno nebo bylo z jejich spáchání podezříváno (v roce 2022 jich bylo 187)⁸². Celkem bylo před soud předvedeno 158 osob (v roce 2022 šlo o 145 osob)⁸³ a 123 osob bylo v průběhu roku 2023 za korupci odsouzeno (v roce 2022 bylo odsouzeno 100 osob). V loňském roce došlo k 26 zproštěním obžaloby z korupce (oproti 32 zproštěním v předchozím roce). Většina předložených případů se týkala buď trestného činu podplácení nebo zjednání

⁷¹ Písemný příspěvek Ministerstva spravedlnosti poskytnutý v souvislosti s návštěvou Česka.

⁷² Ministerstvo spravedlnosti (2024), Hodnocení provádění opatření uvedených v akčním plánu boje proti korupci na roky 2023 a 2024.

⁷³ Ministerstvo spravedlnosti (2024), Hodnocení provádění opatření uvedených v akčním plánu boje proti korupci na roky 2023 a 2024.

⁷⁴ Právní předpisy týkající se státního zastupitelství jsou popsány výše v této zprávě, zatímco právní předpisy týkající se lobbování jsou popsány níže v této zprávě. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 26.

⁷⁵ Patří sem například doporučení občanské společnosti týkající se právních předpisů o whistleblowingu a lobbování, přičemž jen málo bodů Rady bylo zohledněno v konečných návrzích zákonů předložených vládou. Informace získané od organizací Transparency International a Rekonstrukce státu v souvislosti s návštěvou Česka.

⁷⁶ Transparency International Česká republika (2023), Vláda Petra Fialy v poločase. Česku se stále nedaří efektivně omezovat korupci, Rekonstrukce státu (2023), Propadlík nebo premiant? Vláda Petra Fialy podává v předmětu „Modernizace státu a boj s korupcí“ nevyrovnaný výkon, Kraus, L. (2024), Varování ze Slovenska: Na pojistkách právního státu nelze šetřit a informace získané od organizací Transparency International a Rekonstrukce státu v rámci návštěvy Česka a Příspěvek GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 18–19.

⁷⁷ Informace získané od organizací Transparency International a Rekonstrukce státu v rámci návštěvy Česka a příspěvek GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 19.

⁷⁸ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 9–10.

⁷⁹ Písemný příspěvek získaný od Národní centrály proti organizovanému zločinu v souvislosti s návštěvou Česka.

⁸⁰ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 10 a informace získané od Ministerstva vnitra a Národní centrály proti organizovanému zločinu v souvislosti s návštěvou Česka.

⁸¹ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 10.

⁸² Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, statistická příloha. Písemné informace získané od státního zastupitelství v souvislosti s návštěvou Česka.

⁸³ Patří sem: obžaloby, návrhy na uložení trestů a dohody o vině a trestu.

výhody při zadání veřejné zakázky⁸⁴. Spolupráce s Úřadem evropského veřejného žalobce probíhá obecně dobře a zúčastněné strany si její výsledky pochvalují⁸⁵. Úřad evropského veřejného žalobce uvádí, že z probíhajících případů v roce 2023 se čtyři týkaly korupce (3,6 % z celkového počtu probíhajících případů)⁸⁶.

Případy korupce na vysoké úrovni zůstávají předmětem zájmu kvůli průtahům v některých řízeních, přičemž během daného období nebyly zaznamenány žádné další případy ohrožení nezávislosti vyšetřování a trestního stíhání. Ve Zprávě o právním státu 2023 bylo Česku doporučeno, aby „přijalo opatření ke zkrácení délky řízení a zajištění nezávislosti vyšetřování a stíhání v případech korupce na vysoké úrovni⁸⁷“. Pokračuje řada vyšetřování případů korupce na vysoké úrovni, případů souvisejících s korupcí a případů, v nichž jsou zapojeni bývalí i současní vysoce postavení úředníci, a další případy byly odhaleny⁸⁸. Zatímco celkově vyšetřování a stíhání případů korupce zůstává na stabilní úrovni, neexistují žádné podrobnější údaje o konkrétních případech korupce na vysoké úrovni. Vláda uznala, že tyto případy vyžadují více času vzhledem k jejich velmi složité povaze, a zdůrazňuje, že vyšetřovací kapacity se zvyšují s cílem zlepšit efektivitu vyšetřování, zatímco soudní řízení obecně probíhá poměrně rychle⁸⁹. Státní zastupitelství tvrdí, že s případy na vysoké úrovni není žádný zásadní problém a že jsou obecně řešeny efektivně, přestože jsou složité⁹⁰. Jak již bylo v minulosti oznámeno, přetrvávají však obavy ohledně výkonnosti celého soudního řetězce v řadě případů korupce na vysoké úrovni, zejména kvůli údajům o přetrvávající délce soudních řízení v případech korupce na vysoké úrovni ve všech fázích procesu, včetně vyšetřování, trestního stíhání a rozhodování, pokud jsou zapojeni vysoce postavení úředníci⁹¹. Na to

⁸⁴ Písemné informace získané od státního zastupitelství v souvislosti s návštěvou Česka.

⁸⁵ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 9–10, příspěvek Úřadu evropského veřejného žalobce ke Zprávě o právním státu 2024, s. 6 a informace získané od Národní centrály proti organizovanému zločinu, státních zastupitelství a Unie státních zástupců v souvislosti s návštěvou Česka.

⁸⁶ Úřad evropského veřejného žalobce (2024), Výroční zpráva 2023, s. 25.

⁸⁷ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 2.

⁸⁸ Případ bývalého premiéra Babiše, který byl obžalován ve věci spojené s dotačním podvodem, vedl k opakovanému soudnímu řízení, které nařídil odvolací soud, a následnému opětovnému osvobození všech obžalovaných v první instanci. K podvodu údajně došlo v roce 2008 a obvinění bylo poprvé vzneseno v roce 2016. Příkladem případů korupce na vysoké úrovni je skandál se zadáváním veřejných zakázek v městské hromadné dopravě a na pražském magistrátu (kauza Dozimetr) a případ korupce a podvodů v Brně v souvislosti s prodejem městských bytů, ale i další případy, jako je věc související s nemocnicí IKEM a manipulace s veřejnými zakázkami ve městech Olomouc a Pardubice. Viz Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10–12, informace získané od Národní centrály proti organizovanému zločinu a státního zastupitelství v souvislosti s návštěvou Česka. Příspěvek GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 26, ČT24 (2024), Soud opět zprostil Babiše a Nagyovou obžaloby v kauze Čapí hnízdo a Úřad evropského veřejného žalobce (2024), Česko: 10 zatčených v rámci vyšetřování korupce při dodávkách léků do nemocnic.

⁸⁹ To se týká jak NCOZ (vyšetřovatelů na centrální úrovni), tak vyšetřovatelů na regionální úrovni. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 9–10. Informace získané od Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra a Národní centrály proti organizovanému zločinu v souvislosti s návštěvou Česka. Vláda ČR, Stanovisko k doporučením Zprávy o právním státu 2023.

⁹⁰ Informace získané od státního zastupitelství v souvislosti s návštěvou Česka.

⁹¹ Je třeba poznamenat, že ve všech případech korupce se průměrná délka řízení od zahájení vyšetřování do vnesení pravomocného rozhodnutí pohybovala v roce 2023 v závislosti na trestném činu mezi 64 a 1 222 dny, ačkoli tyto údaje nerozlišují mezi vysoce postavenými a „běžnými“ obviněnými (ve srovnání s 449 až 1 361 dny v roce 2022). (Údaje z písemného příspěvku získaného od státního zastupitelství v souvislosti s návštěvou Česka.) Ve srovnávacím přehledu EU o soudnictví z roku 2024 má Česko čtvrtou nejvyšší průměrnou délku řízení (ze šestnácti členských států, které sdílely tyto údaje) v případech týkajících se úplatkářství až do rozhodnutí v prvním stupni. Viz rovněž Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10–12.

upozornily i organizace občanské společnosti⁹². Již dříve bylo oznámeno, že případy korupce na vysoké úrovni ovlivňují údajné zásahy (politické či jiné)⁹³, ale ve sledovaném období nebyly v této souvislosti vyjádřeny žádné další obavy⁹⁴. Zejména ve vysoce sledovaném případě údajného vměšování úřadujícího ministra spravedlnosti do případu korupce, do něhož byli zapleteni někteří jeho bývalí spolupracovníci, jak bylo oznámeno v roce 2023, nedošlo v souvislosti s tímto údajným vměšováním k žádnému vývoji, zatímco tento případ korupce nadále probíhá⁹⁵. Bylo tedy dosaženo určitého pokroku, pokud jde o doporučení uvedené ve Zprávě o právním státu 2023.

Vymáhání práva v případech zahraničního podplácení zůstává omezené, přestože právní rámec je zaveden. Situace týkající se případů zahraničního podplácení zůstává v posledních letech stabilní, přičemž Česko směřuje ke splnění zbývajících doporučení pracovní skupiny OECD pro boj proti podplácení⁹⁶. Ačkoli jsou zavedeny nezbytné rámce, je odhalován a stíhán pouze omezený počet případů⁹⁷.

Významného pokroku bylo dosaženo při revizi právních předpisů o střetu zájmů, neboť tyto právní předpisy vstoupily v platnost a vyjasnily definici skutečného vlastnictví a pravidla pro vlastnictví sdělovacích prostředků. Ve Zprávě o právním státu 2023 je Česku doporučeno, aby „dokončilo revizi právních předpisů týkajících se střetu zájmů, mimo jiné tím, že bude vyjasněna definice skutečného vlastnictví [...]“⁹⁸. V srpnu 2023 byly přijaty revidované právní předpisy o střetu zájmů⁹⁹. Zejména byla vyjasněna definice vlastnictví společnosti tak, aby zahrnovala i skutečné vlastnictví, takže stávající zákazy týkající se vlastnictví sdělovacích prostředků a přijímání grantů a dotací nebo investičních pobídek pro vysoké politické

⁹² Příspěvek organizace GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 25 a informace získané v souvislosti s návštěvou Česka od organizací Transparency International a Rekonstrukce státu.

⁹³ To zahrnuje například otázky v konkrétních případech, jako je prezidentská milost po odsouzení za korupci (Zpráva o právním státu 2022, s. 9); dlouhé období vyšetřování a stíhání v případě Čapí Hnízdo a v dalších případech (viz výše a Zpráva o právním státu 2022, s. 9); tvrzení o vměšování do případu brněnských bytů (viz Zpráva o právním státu 2023, s. 10–12) atd. Organizace občanské společnosti rovněž upozornily na rozsáhlé využívání zdravotních taktik ze strany obžalovaných. Informace získané od organizací Transparency International a Rekonstrukce státu v souvislosti s návštěvou Česka.

⁹⁴ Informace získané od Soudcovské unie, Unie státních zástupců, Transparency International a Rekonstrukce státu v rámci návštěvy Česka.

⁹⁵ Údajné vměšování zahrnovalo i účelové žádosti o informace, neboť ministr spravedlnosti Pavel Blažek si postupem podle § 13 zákona o státním zastupitelství vyžádal informace ve věci obecních bytů v Brně, které jsou spojovány s místními politiky. Státní zastupitelství odpovědělo na žádosti v souladu s § 13 tohoto zákona a odmítlo poskytnout informace nad tento rámec. Přestože zákon umožňuje pouze sdělit informace o stavu věci (a žádné další podrobnosti o vyšetřování nebo důkazech), je tato žádost považována za velmi neobvyklou a za zdroj možného politického vměšování. Po této žádosti v roce 2023 nebyly zaznamenány žádné další kroky, ať už ze strany ministra nebo jiných orgánů. Viz Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10–12.

⁹⁶ Zbývajících doporučení se zaměřují na legislativní reformy, jako je zákon o státním zastupitelství a zákon o ochraně oznamovatelů, což znamená, že jsou téměř splněna. Viz rovněž Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10–11 a Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 12.

⁹⁷ Viz rovněž Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10–11, a Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 12.

⁹⁸ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 2.

⁹⁹ Zákon č. 253/2023 Sb. kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Viz také příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 13–14;

činitele¹⁰⁰ se nyní vztahují i na ty společnosti, jejichž je tento činitel skutečným vlastníkem¹⁰¹. Do působnosti zákona je kromě toho nyní zahrnut také prezident jako vysoký veřejný činitel¹⁰². Za prosazování těchto nově upravených ustanovení, včetně sankcí, je odpovědný Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, ačkoli původní právní předpisy o střetu zájmů jsou nadále vymahatelné Ministerstvem spravedlnosti¹⁰³. Úřad vyjádřil obavy ohledně lidských zdrojů potřebných k prosazování tohoto zákona¹⁰⁴. Tato ustanovení vstoupila v platnost k 1. lednu 2024, ačkoli u Ústavního soudu stále probíhá řízení o posouzení ústavnosti tohoto zákona¹⁰⁵. Reforma byla pozitivně přijata organizacemi občanské společnosti¹⁰⁶. Jak je popsáno ve Zprávě o právním státu 2023, reforma je méně ambiciózní, než se původně předpokládalo, neboť pouze cíleně doplňuje stávající právní předpisy, aniž by například reformovala systém sankcí, jak se původně předpokládalo¹⁰⁷. Vzhledem k tomu, že byla přijata důležitá, i když cílená reforma, bylo v této části doporučení ze Zprávy o právním státu 2023 dosaženo významného pokroku.

Byly přijaty předběžné kroky ke zvážení revize pravidel týkajících se majetkových příznání a efektu otáčivých dveří. Od roku 2022 jsou tato příznání opět přístupná občanům, i když pouze na vyžádání¹⁰⁸. Očekává se, že případné změny v souvislosti se systémem majetkových příznání budou zváženy na základě analýzy fungování zákona o střetu zájmů, kterou v průběhu roku 2023 vypracovalo Ministerstvo spravedlnosti a která byla předložena v červnu 2024 na žádost předsedy Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí¹⁰⁹. Rozšíření oznamovací povinnosti (např. o příznání manželů a vyživovaných osob), které je předmětem doporučení skupiny GRECO, se neuskutečnilo, ale výše uvedená analýza ho zvažuje¹¹⁰. Ministerstvo spravedlnosti v roce 2023 zjistilo 2 012 nesplnění povinnosti týkajících se podání majetkového příznání¹¹¹. Provedlo 40 hloubkových kontrol majetkových příznání vyplněných

¹⁰⁰ Podle § 2 zákona o střetu zájmů jsou takovými činiteli členové vlády, senátoři, poslanci, starostové, členové místních zastupitelstev a členové některých regulačních agentur a orgánů.

¹⁰¹ Dříve to v zákoně nebylo jasně uvedeno, což vedlo ke sporům, když bývalý premiér Babiš zůstal skutečným vlastníkem některých mediálních společností v době, kdy byl premiérem a (později) poslancem.

¹⁰² Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 13–14.

¹⁰³ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 13–14.

¹⁰⁴ Informace získané od Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁰⁵ V únoru 2024 podalo 70 poslanců návrh k Ústavnímu soudu. Písemný příspěvek Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka. Viz také ČT24 (2023), Hnutí ANO podalo k Ústavnímu soudu návrh na zrušení části zákona o střetu zájmů.

¹⁰⁶ Rekonstrukce státu (2023), Propadlík nebo premiant? Vláda Petra Fialy podává v předmětu „Modernizace státu a boj s korupcí“ nevyrovnaný výkon, a informace získané od organizací Transparency International a Rekonstrukce státu v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁰⁷ Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 6 a Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 12–6.

¹⁰⁸ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 13.

¹⁰⁹ Analýza nabízí řadu cílených řešení různých problémů, které byly zjištěny v současné právní úpravě nebo jsou v souvislosti s ní vnímány, například pokud jde o sankční pravomoci, výměnu informací s daňovými orgány za účelem ověřování majetku, výhody nezávislého orgánu pro řešení střetů zájmů, zákonem dotčené veřejné funkcionáře atd. Ministerstvo spravedlnosti (2024), Analýza fungování zákona o střetu zájmů.

¹¹⁰ Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 11–12, a Ministerstvo spravedlnosti (2024), Analýza fungování zákona o střetu zájmů. Tato otázka byla předmětem doporučení čtvrtého kola hodnocení skupiny GRECO – průběžná zpráva o plnění doporučení, doporučení iii, body 18–22, a příspěvek skupiny GRECO ke zprávě o právním státu 2022.

¹¹¹ 108 případů se týkalo nepodání příznání na začátku funkčního období, 1 762 případů se týkalo příznání podávaných za uplynulý rok a 142 případů se týkalo příznání na konci funkčního období.

veřejnými činiteli, které vedly ke třinácti případům správních řízení proti veřejným činitelům¹¹². Nezměněna zůstávají rovněž pravidla týkající se efektu „otáčivých dveří“. Jak bylo uvedeno ve zprávách z minulých let, ve státní službě a pro vládní funkce existují pouze omezená pravidla pro následné zaměstnávání uplatňovaná za určitých omezených okolností¹¹³. Změna tohoto rámce se neplánuje¹¹⁴. Nedostatek širších pravidel pro efekt otáčivých dveří pro všechny kategorie vysoce postavených činitelů představuje mezeru v právním rámci¹¹⁵.

Byla přijata revidovaná etická pravidla pro úředníky a bylo dosaženo určitého pokroku, pokud jde o etický rámec pro obě komory Parlamentu. Ve Zprávě o právním státu 2023 bylo Česku doporučeno, aby posílilo rámec integrity poslanců, zejména doplněním stávajících pravidel týkajících se efektu otáčivých dveří a lobbingu¹¹⁶. Revidované právní předpisy o střetu zájmů se vztahují i na poslance Parlamentu. Návrh zákona o lobbování by se vztahoval i na poslance Parlamentu, což by přispělo k posílení etického rámce pro poslance. Jak bylo uvedeno v předchozích zprávách, v žádné z komor Parlamentu není zaveden kodex profesní etiky ani komplexní rámec pro dary a výhody poskytované členům Parlamentu¹¹⁷. Výbor Poslanecké sněmovny nicméně v únoru 2024 schválil usnesení, které stanoví doporučené etické chování poslanců a jehož cílem je tyto dříve zjištěné nedostatky odstranit¹¹⁸. Postoj Senátu však zůstává nezměněn¹¹⁹, a proto řada otázek, které mohou vyvolat etické obavy, není dostatečně pokryta¹²⁰. Pokud jde o státní službu, byl v říjnu 2023 přijat nový etický kodex, který vstoupil v platnost v lednu 2024. Tento kodex nezavádí žádná nová pravidla, jeho cílem je spíše představit stávající pravidla v ucelenější a srozumitelnější podobě¹²¹. Bylo také vydáno

¹¹² Pro srovnání, v roce 2022 se jednalo o 2 614 případů nepodání příznání (485 případů se týkalo nepodání příznání na začátku funkčního období, 1 615 případů se týkalo příznání podávaných za uplynulý rok a 514 případů se týkalo příznání na konci funkčního období) a 43 hloubkových ověření v roce 2022. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 14–15 a písemný příspěvek Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

¹¹³ Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 12.

¹¹⁴ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 11.

¹¹⁵ Včetně poslanců Parlamentu – viz níže. Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 14.

¹¹⁶ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 2.

¹¹⁷ Vláda vede o této otázce dialog s oběma komorami Parlamentu. Zpráva o právním státu 2021, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 9 a Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 12 a Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 13–14. Doporučení skupiny GRECO přijmout kodex profesní etiky v obou komorách Parlamentu tak rovněž nebyla provedena. Čtvrté kolo hodnocení GRECO – průběžná zpráva o plnění doporučení, Česko, doporučení i, body 13–17, a příspěvek skupiny GRECO ke zprávě o právním státu 2022.

¹¹⁸ Mandátový a imunitní výbor Poslanecké sněmovny schválil v únoru 2024 usnesení o „pravidlech doporučených mandátovým a imunitním výborem pro etické chování poslance“. Ačkoli usnesení není závazné a týká se pouze navrhovaného etického chování, stanoví doporučené chování členů Poslanecké sněmovny, například pokud jde o přijímání darů nebo nakládání s veřejnými prostředky, s cílem odstranit tyto dříve zjištěné nedostatky. Mandátový a imunitní výbor by toto usnesení zohlednil jako výkladový materiál při svém rozhodování o možných případech. Jako takový nemůže být považován za plnohodnotný etický kodex. Poslanecká sněmovna (2024), Pravidla doporučená Mandátovým a imunitním výborem pro etické chování poslance a Písemný příspěvek obdrženy od Parlamentního institutu v souvislosti s návštěvou České republiky.

¹¹⁹ Senát přijal Stanovisko ke Zprávě o právním státu 2022, v němž se uvádí, že přijetí etického kodexu se nepovažuje za nutné, neboť pro tyto účely je plně dostačující úprava v Ústavě České republiky a jednacích řádech obou komor. Viz Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 13–14 a písemný příspěvek získaný od vedení Senátu v souvislosti s návštěvou Česka.

¹²⁰ Patří sem například otázky etiky a bezúhonnosti související s chováním poslanců, školení, možnost důvěrného poradenství v otázkách bezúhonnosti, vytváření kultury prevence a předcházení střetu zájmů atd. Viz také Čtvrté kolo hodnocení GRECO – průběžná zpráva o plnění doporučení, Česko, doporučení ii, bod 42, a Zpráva o právním státu 2021, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 9 a Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 12.

¹²¹ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 11.

revidované doporučení pro úředníky, jak zacházet s dary. V druhé polovině roku 2024 se plánují různé vzdělávací aktivity týkající se tohoto nového kodexu¹²². Na základě přijatých opatření bylo dosaženo určitého pokroku, pokud jde o doporučení uvedené ve Zprávě o právním státu 2023.

Vláda přijala právní předpisy týkající se lobbování, které čekají na schválení Parlamentem. Návrh zákona o lobbování schválila vláda po rozsáhlých konzultacích v březnu 2024. Zákon je nyní předmětem probíhajícího legislativního procesu¹²³. Tento zákon o lobbování je zahrnut v českém plánu pro oživení a odolnost a byl doporučen skupinou GRECO¹²⁴. Zákon, který by měl vstoupit v platnost do poloviny roku 2025, by zavedl pravidla pro lobbování, včetně rejstříku transparentnosti s povinnostmi jak pro lobbyisty, tak lobbyované. Lobbyování by byly povinni zaznamenávat legislativní stopu¹²⁵. Oproti předchozím návrhům zákona¹²⁶ byla nyní osobní působnost rozšířena i na asistenty poslanců a prezidenta¹²⁷. Byla však zavedena výjimka pro státní podniky, jejichž kontakty nemusely být registrovány¹²⁸, což kritizovaly organizace občanské společnosti¹²⁹. Ministerstvo spravedlnosti bude odpovědné za prosazování právních předpisů a správu rejstříku transparentnosti¹³⁰.

Byl reformován postup rozhodování Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí. Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí byl reformován tak, aby byl více inkluzivní a zejména aby zahrnoval více prvků kolektivního a většinového rozhodování¹³¹. Nebyly však k dispozici žádné další informace o ambicióznějších reformních plánech, o nichž informovala loňská Zpráva o právním státu¹³². Kromě toho se novelizuje zákon o volebních kampaních s cílem konsolidovat stávající rámec a odstranit chyby a mezery ve formulacích. Původní návrhy tohoto právního předpisu počítají s novým kritériem „spravedlnosti“ volebních kampaní, které by úřad musel uplatňovat a nad kterým by dohlížel, ačkoli se nepředpokládají žádné zásadní změny ve vztahu k rámci financování¹³³. Úřad byl rovněž pověřen prosazováním nově upravených ustanovení o střetu zájmů.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Návrh zákona o regulaci lobbování (sněmovní tisk č. 649): <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=649>, zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o regulaci lobbování (sněmovní tisk č. 650): <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=650>.

¹²⁴ Česko se ve svém plánu pro oživení a odolnost zavázalo přijmout zákon o lobbování do poloviny roku 2025 (milník 206). Viz příloha prováděcího rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Česka, s. 131. Skupina GRECO vyjádřila obavy, že při neexistenci takových právních předpisů bude transparentnost kontaktů s lobbyisty nadále nízká. Čtvrté kolo hodnocení GRECO – průběžná zpráva o plnění doporučení, doporučení i, body 7–12, a příspěvek skupiny GRECO ke Zprávě o právním státu 2022.

¹²⁵ V původních právních předpisech se tato stopa označovala jako „lobbistická stopa“.

¹²⁶ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 15.

¹²⁷ Informace získané od Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

¹²⁸ Informace získané od Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

¹²⁹ Informace získané od organizací Transparency International a Rekonstrukce státu v souvislosti s návštěvou Česka.

¹³⁰ Návrh zákona o regulaci lobbování, <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCLNJNIW48/> a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o lobbování <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCLNK8YRH/>.

¹³¹ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCGJCN2AI/>. Sněmovní tisk č. 312, <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=312>. Návrh zákona byl přijat v srpnu 2023 a vstoupil v platnost v lednu 2024. Viz také příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 12.

¹³² Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 15.

¹³³ Písemný příspěvek Ministerstva vnitra v souvislosti s návštěvou Česka a informace získané od Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí v souvislosti s návštěvou Česka.

Probíhají první diskuse o navrhovaných změnách ústavy, které mají posílit Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ). Ačkoliv vláda vyjádřila své odhodlání v tomto ohledu¹³⁴, nebyla po zamítnutí Senátem v roce 2022 znovu předložena ústavní novela týkající se rozšíření pravomocí Nejvyššího kontrolního úřadu na místní samosprávu a státem vlastněné společnosti. Začala však první jednání mezi vládou a Senátem o širším balíčku ústavních reforem, který by zahrnoval rozšíření mandátu Nejvyššího kontrolního úřadu – přinejmenším o kontrolní pravomoci vůči správě veřejnoprávních sdělovacích prostředků¹³⁵. NKÚ se domnívá, že jeho mandát je celkově účinný, ale uvádí, že projednávané kontrolní pravomoci a další kontrolní pravomoci nad místní samosprávou by pomohly při odhalování nesrovnalostí¹³⁶.

Pokračuje provádění právních předpisů na ochranu oznamovatelů, přičemž existují určité obavy ohledně účinného uplatňování režimu ochrany. Pokračuje provádění právních předpisů na ochranu oznamovatelů, které byly přijaty v červnu 2023¹³⁷. Organizace občanské společnosti upozornila na obavy z nedostatečného personálního obsazení ministerstva, které by umožnilo účinně vykonávat tuto agendu na ochranu oznamovatelů¹³⁸. Kromě toho dva konkrétní případy údajné odvety vůči oznamovatelům v rámci vládních rezortů vyvolávají obavy ohledně účinného uplatňování systému ochrany¹³⁹.

Byla vypracována metodika měření rizik, která má sloužit jako podklad pro budoucí protikorupční opatření, přičemž oblast zadávání veřejných zakázek je považována za oblast s vysokým rizikem korupce. Byly dokončeny práce na nové metodice měření korupčních rizik a hodnocení korupčních rizik, které jsou rovněž součástí českého plánu pro oživení a odolnost¹⁴⁰. Studie uvádí, že odvětví, která jsou častěji postižena „korupcí na vysoké úrovni“, jsou exekuce, veřejné zakázky a do určité míry sport, stavebnictví a zdravotnictví¹⁴¹. Výsledky posouzení rizik budou použity při vypracovávání akčních plánů souvisejících s koncepcí boje s korupcí¹⁴². Pokud jde o veřejné zakázky, postoje podniků ke korupci v EU ukazuje, že 29 % společností v ČR (průměr EU činí 27 %) se domnívá, že korupce jim v posledních třech letech zabránila vyhrát veřejné výběrové řízení nebo získat veřejnou

¹³⁴ Vláda se zavázala k této novelizaci v koaliční smlouvě z roku 2021, avšak od té doby nebyl zaznamenán žádný pokrok. Zpráva o právním státu 2021, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 10 a Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 13.

¹³⁵ Není jasné, zda by se takový balíček ústavních reforem podařilo schválit a přijmout před parlamentními volbami v roce 2025. Informace získané od ministra pro legislativu v souvislosti s návštěvou Česka.

¹³⁶ Informace získané od Nejvyššího kontrolního úřadu v souvislosti s návštěvou Česka.

¹³⁷ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 9 a 15.

¹³⁸ Příspěvek organizace Rekonstrukce státu ke Zprávě o právním státu 2024, s. 20.

¹³⁹ V jednom případě přišel oznamovatel – ředitel na Ministerstvu spravedlnosti – o práci poté, co upozornil na problémy kolem náměstka ministra. Tento oznamovatel později nastoupil na Ministerstvo na podobnou pozici, když vyhrál výběrové řízení na toto místo. V jiném případě ministr dopravy údajně zabránil bývalému oznamovateli, aby byl jmenován na nové místo v určité vládní agentuře. Viz příspěvek Rekonstrukce státu ke Zprávě o právním státu 2024, s. 20, Seznam Zprávy (2023), Upozornil na podezření kolem Blažkova náměstka. Vláda mu zrušila místo; Česká justice (2024), NSS zamítl stížnost odstaveného úředníka Benýška kvůli systemizaci; Seznam Zprávy (2023), Ozval se do Bruselu, Kupka mu zrušil úřad. Odplata whistleblowerovi, píše soud a Respekt.cz (2024), Whistleblower Benýšek vyhrál nad Blažkovým náměstkem.

¹⁴⁰ Jak požaduje plán pro oživení a odolnost Česka, milník 205, metodika byla dokončena do konce roku 2023. Viz příloha prováděcího rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Česka, s. 131.

¹⁴¹ Odvětví školství, sportu, zdravotnictví a stavebnictví a územního plánování jsou označena jako odvětví s vyšší mírou výskytu a potenciálem „drobné korupce“. Výzkum provedl Sociologický ústav Akademie věd ČR ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti. Bašná, K. a kol.(2023), Korupce ve vybraných sektorech v České republice a možnosti jejího snížení.

¹⁴² Informace získané od Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s návštěvou Česka.

zakázku¹⁴³. Existuje prostor pro zlepšení postupů při zadávání veřejných zakázek vzhledem k tomu, že v roce 2023 zůstává počet zakázek zadávaných přímo bez uveřejnění vysoký, stejně jako počet řízení, jichž se účastní pouze jediný uchazeč¹⁴⁴. Oblast veřejných zakázek je nadále donucovacími orgány považována za obzvláště rizikovou¹⁴⁵, přičemž dochází k výraznému nárůstu počtu stíhaných osob v souvislosti s korupcí při zadávání veřejných zakázek¹⁴⁶. Vláda přijala novou strategii pro zadávání veřejných zakázek na období 2024–2028, která této problematice věnuje pozornost¹⁴⁷. Nicméně organizace občanské společnosti upozornila na mnoho problémů v systému zadávání veřejných zakázek s vysokým rizikem tajných dohod a střetu zájmů¹⁴⁸.

III. PLURALITA A SVOBODA SDĚLOVACÍCH PROSTŘEDKŮ

Svoboda projevu a právo na informace jsou zakotveny v Listině základních práv a svobod České republiky. Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání upravuje působnost regulačního orgánu pro sdělovací prostředky a zákon o České televizi a zákon o Českém rozhlasu stanoví rámec pro dohled nad českými veřejnoprávními sdělovacími prostředky a jejich nezávislost. Zákon o svobodném přístupu k informacím upravuje přístup k informacím, které jsou v držení orgánů veřejné moci¹⁴⁹.

Byly zavedeny právní záruky pro nezávislost regulačního orgánu pro sdělovací prostředky, Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání¹⁵⁰ poskytuje právní záruky, pokud jde o návrh, jmenování a odvolání členů Rady. Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024 ve skutečnosti zaznamenal snížení rizika v rámci pásma nízkého rizika pro tuto oblast, a to vzhledem k tomu, že mechanismus odvolání se zdá být přiměřený k tomu, aby se zabránilo politizaci Rady¹⁵¹.

Významného pokroku bylo dosaženo při posilování nezávislosti správy veřejnoprávních sdělovacích prostředků. Ve Zprávách o právním státu 2022 a 2023 bylo Česku doporučeno, aby „pokračovalo v procesu zaměřeném na posílení pravidel a mechanismů pro posílení nezávislé správy veřejnoprávních sdělovacích prostředků s přihlédnutím k evropským normám pro veřejnoprávní sdělovací prostředky“¹⁵². Jediný zákon, kterým se mění zákon o České televizi i zákon o Českém rozhlasu a který vstoupil v platnost dne 1. října 2023, přepracoval

¹⁴³ Bleskový průzkum Eurobarometr 543 o postoji podniků ke korupci v EU (2024). To je o 2 procentní body více než průměr EU.

¹⁴⁴ Evropský semestr 2024, zpráva o Česku, s. 52–53.

¹⁴⁵ Informace získané od Národní centrály proti organizovanému zločinu a státního zastupitelství v souvislosti s návštěvou Česka. Viz rovněž Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 16.

¹⁴⁶ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, příloha se statistikami a písemný příspěvek získaný od státního zastupitelství v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁴⁷ Strategie se rovněž zaměřuje na zvyšování informovanosti o tématu střetu zájmů v zadávacích řízeních. Příspěvek z Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 16.

¹⁴⁸ „Stávající systém se vyznačuje nepružností, pomalostí, složitostí a nadměrnou byrokratickou zátěží, což přispívá k problémům, jako jsou střety zájmů při hodnocení nabídek a nabídky s tajnými dohodami.“ Příspěvek GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 24.

¹⁴⁹ Česko se ve světovém indexu svobody tisku organizace Reportéři bez hranic pro rok 2024 umístilo na 17. místě (14. místo v předchozím roce).

¹⁵⁰ Zákon č. 231/2001 Sb., který byl nedávno změněn zákonem č. 242/2022 Sb., o službách platform pro sdílení videonahrávek a o změně některých souvisejících zákonů.

¹⁵¹ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024, zpráva o Česku, s. 11, která odkazuje na odvolání člena Rady na základě zpráv, že udržoval vazby na prezidentského kandidáta.

¹⁵² Zprávy o právním státu 2023 a 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 2. Ve zprávě z roku 2023 bylo zjištěno, že bylo dosaženo určitého pokroku, pokud jde o doporučení z roku 2022.

postupy jmenování a odvolávání členů Rady České televize a Rady Českého rozhlasu¹⁵³. Podle novely zákona se Senát vyjadřuje ke jmenování a odvolávání jedné třetiny členů Rady České televize a Rady Českého rozhlasu¹⁵⁴ a odvolat lze pouze jednotlivé členy Rady. Podle dřívějších pravidel mohl Parlament odvolat celou Radu poté, co zamítl dvě po sobě jdoucí výroční zprávy Rady, nebo pokud Rada opakovaně nesplnila své úkoly. Nové právní předpisy rozšiřují počet členů televizní rady z 15 na 18 a stanoví přísnější kritéria pro organizace občanské společnosti, které mohou v rámci voleb navrhnout kandidáty do těchto rad. Některé zúčastněné strany se shodují, že tyto změny posilují nezávislost veřejnoprávních sdělovacích prostředků¹⁵⁵. Pokud jde o financování, ministr kultury navrhl zvýšení koncesionářského poplatku vybíraného od domácností od ledna 2025 a rozšíření kategorií uživatelů povinných platit poplatek na majitele zařízení, jako jsou chytré telefony¹⁵⁶. Některé zúčastněné strany se shodují, že v případě přijetí těchto změn by se zvýšila udržitelnost veřejnoprávních sdělovacích prostředků¹⁵⁷, zatímco ředitelé České televize a Českého rozhlasu veřejně prohlásili, že bez navrhovaného navýšení by bylo nutné omezit služby, pozastavit inovace a propustit zaměstnance¹⁵⁸. S ohledem na tento vývoj snížil Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků 2024 hodnocení rizika pro tuto oblast z vysokého rizika na střední riziko, přičemž zdůraznil jak pozitivní legislativní změny, tak i přetrvávající obavy v souvislosti s financováním popsané výše¹⁵⁹. Na základě výše uvedeného bylo v provádění doporučení z roku 2023 dosaženo významného pokroku, pokud jde o posílení nezávislé správy veřejnoprávních sdělovacích prostředků¹⁶⁰.

Změny právních předpisů upravujících střet zájmů¹⁶¹ mají vliv na vlastnictví sdělovacích prostředků politiky. Ve Zprávě o právním státu 2023 se doporučuje, aby Česko pokračilo „v dalších reformách týkajících se transparentnosti informací o vlastnictví sdělovacích prostředků¹⁶².“ Změny právních předpisů upravujících střet zájmů výslovně vylučují, aby volení funkcionáři, včetně členů Parlamentu a vlády a prezidenta republiky, vlastnili mediální společnosti, a to jakýmkoli způsobem, včetně svěřenského fondu¹⁶³. Změny však nezavádějí žádná nová ustanovení týkající se transparentnosti vlastnictví. Neexistují žádná zvláštní

¹⁵³ Zákon č. 225/2023 Sb., kterým se mění zákon o České televizi a zákon o Českém rozhlasu.

¹⁵⁴ Senát jmenuje šest členů a Poslanecká sněmovna dvanáct členů Rady České televize, a Senát jmenuje tři členy a Poslanecká sněmovna šest členů Rady Českého rozhlasu. První volby členů Rady podle nových právních předpisů Senátu se uskutečnily v listopadu 2023.

¹⁵⁵ Příspěvek Mezinárodního tiskového institutu ke Zprávě o právním státu 2024, s. 15 a Zpráva Unie pro občanské svobody v Evropě o České republice, s. 17.

¹⁵⁶ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024.

¹⁵⁷ Informace získané od Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky a příspěvky Mezinárodního tiskového institutu, s. 15–16 a Rekonstrukce státu, s. 23 ke Zprávě o právním státu 2024 a Zpráva Unie pro občanské svobody v Evropě o České republice, s. 16.

¹⁵⁸ Seminář pořádaný místopředsedkyní Výboru pro mediální záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR „Proč potřebujeme média veřejné služby?“, 11. ledna 2024, <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=232450>.

¹⁵⁹ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024, zpráva o Česku, s. 16.

¹⁶⁰ Podle bleskového průzkumu Eurobarometr Evropského parlamentu: Průzkum na téma média a zpravodajství 2023, 45 % respondentů v Česku uvedlo, že důvěřují veřejnoprávním televizním a rozhlasovým stanicím, což je pod průměrem EU, který činí 48 %.

¹⁶¹ Viz výše Pilíř II ve vztahu k zákonu č. 253/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁶² Ve zprávě o právním státu 2023 dospěla Komise k závěru, že bylo dosaženo určitého pokroku, pokud jde o revizi právních předpisů o střetu zájmů, mimo jiné vyjasněním definice skutečného vlastnictví, a pokroku v dalších reformách týkajících se transparentnosti informací o vlastnictví sdělovacích prostředků, jak bylo doporučeno ve Zprávě o právním státu 2022.

¹⁶³ Dříve to v zákoně nebylo jasně uvedeno, což vedlo ke sporům, když bývalý premiér Babiš zůstal skutečným vlastníkem některých mediálních společností v době, kdy byl premiérem a následně i poslancem.

pravidla, která by zaváděla přezkum plurality mediálního trhu, internetový mediální trh se zdá být téměř zcela neregulovaný¹⁶⁴ a vysoká koncentrace vlastnictví i nadále charakterizuje různá pododvětví sdělovacích prostředků, a to zejména na trhu regionálního denního tisku¹⁶⁵. Z těchto důvodů sice Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků 2024 zaznamenává výrazný pokles v hodnocení rizika, pokud jde o ukazatel politické nezávislosti, který je poprvé zařazen do pásma nízkého rizika¹⁶⁶, ale zachovává vysoké hodnocení rizika v případě transparentnosti vlastnictví sdělovacích prostředků¹⁶⁷. Na základě toho nebylo dosaženo žádného dalšího pokroku v souvislosti s doporučením ze Zprávy o právním státu 2023.

Nadále panují obavy týkající se ekonomických problémů nezávislých sdělovacích prostředků a kybernetického obtěžování novinářů. Ekonomická situace nezávislých sdělovacích prostředků, zejména těch, která nepatří do žádné z velkých vydavatelských nebo vysílacích skupin, zůstává problematická nebo nejistá, zejména v odvětví regionálního tisku¹⁶⁸. Problémem zatím zůstávají nedostatečná pravidla zajišťující transparentnost při distribuci státní reklamy¹⁶⁹. Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků 2024 zachovává pro tuto oblast nezměněné střední hodnocení rizika a poukazuje na to, že ačkoli jsou útoky na novináře na internetu trvalým problémem, dochází k postupnému zlepšování způsobu, jakým policie a soudy tyto incidenty řeší, což naznačuje, že je vynakládáno více úsilí na zajištění bezpečnosti a důstojnosti novinářů¹⁷⁰. Platforma Rady Evropy pro podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů obdržela od zveřejnění poslední zprávy o právním státu tři nová upozornění týkající se propouštění v zahraniční rozhlasové stanici a odebrání akreditace, obtěžování a sledování jednotlivých ruských novinářů¹⁷¹.

IV. DALŠÍ INSTITUCIONÁLNÍ OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE SYSTÉMU BRZD A PROTIVAH

Česko má dvoukomorový parlamentní systém vládnutí¹⁷² s přímo voleným prezidentem. Návrh zákona může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku¹⁷³. Ústavní soud může provádět následný ústavní přezkum. Určitou roli v systému brzd a protivah hraje kromě soudnictví také úřad veřejného ochránce práv a občanská společnost. Veřejný ochránce práv rovněž přebírá roli orgánu pro rovné zacházení.

Snížilo se využívání zrychlených legislativních postupů a byla spuštěna nová veřejná digitální platforma pro přístup k právním předpisům. Počet legislativních aktů přijatých zrychleným postupem se v roce 2023 oproti roku 2022 snížil na polovinu a většina právních

¹⁶⁴ Informace získané od Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky, Mezinárodního tiskového institutu a Rekonstrukce státu v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁶⁵ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024, zpráva o Česku, s. 12–13.

¹⁶⁶ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024, zpráva o Česku, s. 15.

¹⁶⁷ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024, zpráva o Česku, s. 12.

¹⁶⁸ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024, zpráva o Česku, s. 12–13 a informace získané od Mezinárodního tiskového institutu v souvislosti s návštěvou Česka.

¹⁶⁹ Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 16, a Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024, zpráva o Česku, s. 16.

¹⁷⁰ Nástroj pro sledování plurality sdělovacích prostředků pro rok 2024, zpráva o Česku, s. 11. Mezi nejznámější případy patří: rozhodnutí soudu, který nařídil bývalému premiérovi Andreji Babišovi, aby se veřejně omluvil investigativní novinářce Pavle Holcové za to, že ji pomluvil, a podmíněný trest pro vydavatele internetových stránek, který vyhrožoval několika novinářům.

¹⁷¹ Rada Evropy, Platforma pro podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů. Vláda odpověděla na tři z těchto upozornění. Na všechna tato tři upozornění vláda odpověděla uspokojivě.

¹⁷² Dolní komoru tvoří Poslanecká sněmovna, horní komoru Senát Parlamentu České republiky.

¹⁷³ Ústava České republiky, článek 41.

předpisů přijatých v roce 2023 byla schválena řádným postupem¹⁷⁴. Jak bylo uvedeno ve Zprávě o právním státu 2023, použití postupu ve stavu legislativní nouze bylo v jednom případě napadeno skupinou poslanců u Ústavního soudu¹⁷⁵. Soud shledal, že použití tohoto postupu bylo v souladu s Ústavou¹⁷⁶. Počet zkrácených nebo zrušených meziresortních připomínkových řízení se v roce 2023 oproti roku 2022 snížil téměř o polovinu¹⁷⁷. Dne 1. ledna 2024 byla spuštěna nová veřejná digitální platforma pro bezplatný přístup k právním předpisům, která slouží jako oficiální Sběrka zákonů¹⁷⁸. V období od července 2024 do ledna 2026 bude postupně zaváděn propojený elektronický systém pro tvorbu právních předpisů „eLegislativa“, jehož cílem je dále zvýšit transparentnost legislativního postupu¹⁷⁹. Pokud jde o proces tvorby právních předpisů, některé zúčastněné strany upozornily na případy netransparentní tvorby právních předpisů, zejména v souvislosti s důležitými právními předpisy, a také na praxi, kdy legislativní postup iniciují poslanci Parlamentu namísto vlády, což vede k omezenému prostoru pro veřejné konzultace¹⁸⁰.

Pokračují práce na zvyšování účasti občanské společnosti na procesech tvorby politik, v rámci nichž se zavádí nová metodika. Zkušenosti s testováním metodiky pro účast organizací občanské společnosti v pracovních a poradních orgánech ústředních orgánů a při tvorbě politických dokumentů¹⁸¹ (uvedené také ve Zprávě o právním státu 2023¹⁸²) potvrdily užitečnost a použitelnost této metodiky. Testování ukázalo, jak může být praktická implementace metodiky dále podporována ministerstvy, a bude dále pokračovat se zaměřením na provádění ze strany organizací občanské společnosti, přičemž výsledky se očekávají do konce roku 2024¹⁸³. Úřad vlády zkoumá využití participativních přístupů na základě zprávy vypracované organizací OECD¹⁸⁴. Zúčastněné strany uvádějí pozitivní kroky při začleňování organizací občanské společnosti, ačkoli začleňování obecně není systematické napříč veřejnou správou. Upozorňují také na to, že v některých případech nejsou zákony, i když byly vypracovány na základě konsensu a participativního přístupu, v praxi státními orgány prováděny, což může oslabit jejich účinnost¹⁸⁵.

¹⁷⁴ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 28. V Česku vnímá 27 % dotázaných společností jako důvod nedůvěry v ochranu investic časté změny v legislativě nebo obavy o kvalitu legislativního postupu. Graf 56, Srovnávací přehled EU o soudnictví z roku 2024.

¹⁷⁵ Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 20.

¹⁷⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2024, sp. zn. Pl. ÚS 30/23. Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 20.

¹⁷⁷ 200 řádných a 90 zkrácených nebo zrušených meziresortních připomínkových řízení v roce 2023 oproti 224 řádným a 168 zkráceným nebo zrušeným meziresortním připomínkovým řízením v roce 2022. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 30.

¹⁷⁸ K dispozici na adrese <https://www.e-sbirka.cz/>. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 27.

¹⁷⁹ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 27. Více informací o projektu je k dispozici na adrese <https://zakony.gov.cz/esel/>. Novela zákona č. 222/2016 Sb., která vstoupila v platnost dne 1. července 2024, odkládá úplné spuštění systému eLegislativa na leden 2026.

¹⁸⁰ Informace získané od GLOPOLIS a NeoN v souvislosti s návštěvou Česka. Příspěvek GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 34. Síť k ochraně demokracie (2023), Experti Sítě k ochraně demokracie: Poslanci připravují zásadní změny legislativy netransparentně a v rozporu se zákonem.

¹⁸¹ Pilotní provádění metodiky je součástí Akčního plánu české republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na léta 2023 až 2024, s. 11–17.

¹⁸² Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 22.

¹⁸³ Informace získané od Úřadu vlády v souvislosti s návštěvou Česka. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2023, s. 35.

¹⁸⁴ OECD (2023), Přezkum veřejné správy: Česká republika: Na cestě k moderní a účinné veřejné správě.

¹⁸⁵ Informace získané od GLOPOLIS a NeoN v souvislosti s návštěvou Česka. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2023, s. 35. Příspěvky GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 44–45, Rekonstrukce státu a Sítě k ochraně demokracie, s. 27 a Unie pro občanské svobody v Evropě, s. 25.

Bylo dosaženo určitého dalšího pokroku v souvislosti se zřízením národní instituce pro lidská práva, neboť se v Parlamentu projednává novela, kterou by byl touto funkcí pověřen veřejný ochránce práv. Ve Zprávě o právním státu 2023 bylo Česku doporučeno, aby „pokračovalo v legislativních změnách s cílem zřídit národní instituci pro lidská práva s přihlédnutím k Pařížským zásadám OSN“¹⁸⁶. Návrh novely zákona o veřejném ochránci práv¹⁸⁷ byl schválen vládou dne 10. dubna 2024 a v současné době je projednáván v Parlamentu. Jak se uvádí ve Zprávách o právním státu 2022 a 2023, cílem novely je svěřit veřejnému ochránci práv pravomoci národní instituce pro lidská práva a vytvořit zvláštní pozici dětského veřejného ochránce práv v rámci úřadu veřejného ochránce práv za účelem podpory a lepší ochrany práv dětí¹⁸⁸. Instituce veřejného ochránce práv se připravovala na možnou přeměnu na národní instituci pro lidská práva a dětského veřejného ochránce práv v rámci čtyřletého projektu „Posílení činnosti veřejného ochránce práv v oblasti ochrany lidských práv“ financovaného z Norských fondů EHP, který skončil na začátku roku 2024¹⁸⁹. Zúčastněné strany vyjadřují znepokojení nad zpožděním procesu zřízení národní instituce pro lidská práva a nad důsledky neexistence nezávislého orgánu pro ochranu lidských práv a poukazují na to, že je důležité, aby nové pravomoci byly doprovázeny dostatečnými dodatečnými zdroji¹⁹⁰. Bylo tedy dosaženo určitého dalšího pokroku v provádění doporučení uvedeného ve Zprávě o právním státu 2023.

Ke dni 1. ledna 2024 mělo Česko pět zásadních rozsudků Evropského soudu pro lidská práva, u nichž se čekalo na provedení, což ve srovnání s předchozím rokem představuje nárůst o jeden rozsudek¹⁹¹. V té době Česko neprovedlo 24 % zásadních rozsudků vydaných v posledních deseti letech (ve srovnání s 18 % v roce 2023) a průměrná doba čekání na provedení byla 4 roky a 3 měsíce (ve srovnání se 4 roky a 7 měsíci v roce 2023)¹⁹². Nejstarší zásadní rozsudek, který čeká na provedení již více než šestnáct let, se týká diskriminace při výkonu práva stěžovatelů na vzdělání z důvodu jejich zařazení do zvláštních škol vzhledem k jejich romskému původu¹⁹³. Pokud jde o dodržování platebních lhůt, k 31. prosinci 2023 čekaly

¹⁸⁶ Zpráva o právním státu 2022 a 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 2. Ve zprávě z roku 2023 bylo zjištěno, že v provádění doporučení z roku 2022 bylo dosaženo určitého pokroku.

¹⁸⁷ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

¹⁸⁸ Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 19 a Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, s. 20.

¹⁸⁹ Příspěvek Evropské sítě vnitrostátních institucí pro lidská práva ke zprávě o právním státu pro rok 2024, s. 2.

¹⁹⁰ Informace získané od Kanceláře veřejného ochránce práv a Ligy lidských práv ČR v souvislosti s návštěvou Česka. Příspěvek ENNHRI ke Zprávě o právním státu 2024, s. 4, a příspěvek od Unie pro občanské svobody v Evropě, s. 20.

¹⁹¹ Na přijetí nezbytných opatření k výkonu rozsudku Evropského soudu pro lidská práva dohlíží Výbor ministrů Rady Evropy. Výbor slučuje případy proti státu, který vyžaduje podobná opatření pro výkon rozhodnutí, zejména obecná opatření, a přezkoumává je společně. První případ ve skupině je označen za hlavní případ, pokud jde o dohled nad obecnými opatřeními, a opakující se případy ve skupině mohou být uzavřeny, pokud se dospěje k závěru, že byla přijata veškerá možná individuální opatření potřebná k zajištění nápravy pro žalobce.

¹⁹² Všechny údaje vypočítala European Implementation Network (evropská síť pro sledování provádění rozsudků Evropského soudu pro lidská práva) a vycházejí z počtu případů, které jsou považovány za nevyřízené ke dni uzávěrky ročního období, tj. ke dni 1. ledna 2024. Viz příspěvek sítě European Implementation Network ke Zprávě o právním státu 2024, s. 2.

¹⁹³ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. listopadu 2007, D. H. a ostatní v. Česká republika, 57325/00, na provedení se čeká od roku 2007.

na potvrzení plateb celkem dva případy (oproti jednomu případu v roce 2022)¹⁹⁴. Ke dni 1. července 2024 dosud nebylo provedeno pět zásadních rozsudků¹⁹⁵.

Vzhledem k rostoucím finančním omezením, kterým organizace občanské společnosti čelí, se očekává, že probíhající systémový přezkum finančního rámce bude dokončen do roku 2024. Prostor občanské společnosti v Česku je i nadále považován za „otevřený“¹⁹⁶. Zúčastněné strany však informovaly o rostoucích rozdílech v narativech a neustálém šíření dezinformací, které nadále negativně ovlivňují zejména organizace prosazující práva osob LGBTIQ a rovnost pohlaví¹⁹⁷. Bylo také ze strany některých politiků zaznamenáno, že tyto organizace označují jako „politické organizace občanské společnosti“¹⁹⁸. Účinky vysoké inflace v posledních třech letech v kombinaci s úsilím vlády o konsolidaci rozpočtu dále na organizace občanské společnosti zvýšily finanční tlak¹⁹⁹. Celková finanční podpora organizací občanské společnosti ze státního rozpočtu se sice nominálně zvýšila, ale především díky navýšení částky pro sportovní organizace, zatímco finanční prostředky určené na rovné příležitosti žen a na boj s korupcí byly mírně sníženy²⁰⁰. Práce na systémové změně rámce financování pod záštitou Rady vlády pro nestátní neziskové organizace, zmíněná rovněž ve Zprávě o právním státu 2023, by měla do konce roku 2024 přinést konkrétní doporučení ve většině zjištěných klíčových oblastí²⁰¹. Vláda v listopadu 2023 nadto zahájila důkladný průřezový přezkum veřejných dotací²⁰², jehož první výsledky a doporučení se očekávají v první polovině roku 2024 a jehož cílem je zvýšit dopad a účinnost dotací²⁰³. Novela zákona o veřejných sbírkách, jejímž cílem je snížit administrativní zátěž, byla schválena Parlamentem ve třetím čtení dne 24. května 2024 a bude předložena Senátu²⁰⁴.

Veřejné orgány zahájily iniciativy na podporu kultury právního státu. V průběhu roku 2023 bylo v obou komorách Parlamentu uspořádáno několik akcí na témata související s právním státem, jako je systém soudnictví, ochrana oznamovatelů, udržitelnost financování

¹⁹⁴ Rada Evropy (2024), Dohled nad provedením rozsudků Evropského soudu pro lidská práva – 17. výroční zpráva Výboru ministrů – 2023, s. 137.

¹⁹⁵ Údaje podle on-line databáze Rady Evropy (HUDOC).

¹⁹⁶ Hodnocení udělené organizací CIVICUS, Česká republika. Hodnocení využívá pětistupňovou škálu definovanou jako: otevřený, úzký, omezený, potlačovaný a uzavřený.

¹⁹⁷ Informace získané od GLOPOLIS, Rekonstrukce státu, Sítě k ochraně demokracie a Transparency International v souvislosti s návštěvou Česka. Příspěvky GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 41–42 a Rekonstrukce státu a Sítě k ochraně demokracie, s. 26.

¹⁹⁸ To se týká zejména organizací působících v oblasti boje s korupcí, demokracie, životního prostředí, lidských práv, rovnosti pohlaví, menšin nebo integrace migrantů. Informace získané od GLOPOLIS, Rekonstrukce státu, Sítě k ochraně demokracie a Transparency International v souvislosti s návštěvou Česka. Příspěvky GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 41–42 a Rekonstrukce státu a Sítě k ochraně demokracie, s. 26.

¹⁹⁹ Informace získané od GLOPOLIS v souvislosti s návštěvou Česka. Příspěvky GLOPOLIS ke Zprávě o právním státu 2024, s. 43, Rekonstrukce státu a Sítě k ochraně demokracie, s. 27 a Unie pro občanské svobody v Evropě, s. 23.

²⁰⁰ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 33. Informace získané od Úřadu vlády v souvislosti s návštěvou Česka. Plánovací dokument „Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím na podporu veřejně prospěšných činností pro rok 2024“, schválený vládou dne 21. června 2023, s. 7–9 potvrzuje velmi nízké podíly finančních prostředků na tyto oblasti v rámci celkového uvedeného rozpočtu (0,07 % na protikorupční aktivity a 0,11 % na rovné příležitosti žen a mužů).

²⁰¹ Mandát specializované pracovní skupiny trvá do června 2024. Skupina zatím určila třináct klíčových oblastí, kterými je třeba se zabývat. Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 33.

²⁰² Usnesení vlády č. 809/2020 ze dne 11. ledna 2023.

²⁰³ Informace získané od Ministerstva financí v souvislosti s návštěvou Česka. Také „Vláda spouští velkou kontrolu dotací. První jsou na řadě miliardy pro divadla a festivaly“, *Hospodářské noviny* (2024).

²⁰⁴ Sněmovní tisk č. 617, kterým byl předložen návrh zákona, kterým se mění zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách), ve znění pozdějších předpisů.

veřejnoprávních a dalších sdělovacích prostředků nebo svoboda slova²⁰⁵. Byly rovněž uspořádány příslušné akce na vysoké úrovni: o lidských právech a rovnosti pohlaví vládní zmocněnkyní pro lidská práva²⁰⁶; o účasti zúčastněných stran, a to Úřadem vlády ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a OECD; o etických kodexech soudců a státních zástupců, a to Ministerstvem spravedlnosti²⁰⁷; o zřízení národní instituce pro lidská práva, a to veřejným ochráncem práv²⁰⁸; o plnění mezinárodních závazků v oblasti lidských práv na vnitrostátní úrovni, a to kanceláří vládního zmocněnce pro zastupování v Radě Evropy²⁰⁹. Tyto akce přispívají k posilování kultury právního státu v Česku.

²⁰⁵ Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, s. 35.

²⁰⁶ Konference k 75. výročí přijetí Všeobecné deklarace lidských práv, *Úřad vlády*, odbor rovnosti žen a mužů (2023).

²⁰⁷ „Probíhá dvoudenní konference k problematice morálních dilemat soudců a státních zástupců podpořená z fondů EHP 2014–2022“, *Justice.cz*, 2020. Konference se konala ve dnech 19. – 20. června 2023.

²⁰⁸ „V Kanceláři ombudsmana budou o možném vzniku české národní lidskoprávní instituce (NHRI) v pondělí diskutovat odborníci na ochranu lidských práv ze sedmi evropských států“, *Veřejný ochránce práv* (2023).

²⁰⁹ „Making Human Rights a reality: Implementace mezinárodních lidskoprávních závazků na vnitrostátní úrovni“, *Úřad vlády*, 2023, k dispozici na adrese: <https://konference.mezisoudy.cz/>.

Příloha I: Seznam zdrojů v abecedním pořadí*

* Seznam příspěvků získaných v rámci konzultace ke Zprávě o právním státu 2024 je k dispozici na adrese: https://commission.europa.eu/publications/2023-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_en.

„Část justice nechce zrušit přisedící z obavy před izolací soudců. Lichý argument, vzkazuje spravedlnost“, *Česká justice*, 2023, <https://www.ceska-justice.cz/2023/10/cast-justice-nechce-zrusit-prisedici-z-obavy-pred-izolaci-soudcu-lichy-argument-vzkazuje-spravedlnost/>.

„Dohled nad provedením rozsudků Evropského soudu pro lidská práva – 17. výroční zpráva Výboru ministrů – 2023“, *Rada Evropy*, 2024.

„Hlavní oblasti státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím na podporu veřejně prospěšných činností pro rok 2024“, *Úřad vlády*, 2023, https://vlada.gov.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/Hlavni_oblasti_2024.pdf.

„Chceme bydlet a zakládat rodiny, píše justiční úředníci Blažkovi. Soudcovská unie podpoří stávkou“, *Česká justice*, 2024, <https://www.ceska-justice.cz/2024/04/chceme-bydlet-a-zakladat-rodiny-pisi-justicni-urednici-blazkovi/>, 18. dubna 2024.

„Justiční odbory vyhlásily stávkovou pohotovost kvůli platům“, *Česká justice*, 2024 a, <https://www.ceska-justice.cz/2024/04/odborovy-svaz-justice-vyhlasil-stavkovou-pohotovost-kvuli-nizkym-platum/>, 24. dubna 2024.

„Justiční personál jde na den do stávky. Kdyby trvala týden, bylo by to vážné, tvrdí šéf Soudcovské unie“, *Lidovky.cz*, 2024, https://www.lidovky.cz/domov/justicni-personal-soudci-zamestnanci-platy-vystrazna-stavka-vavra-sef-soudcovske-unie.A240528_182639_In_domov_lvot.

„Making Human Rights a reality: Implementace mezinárodních lidskoprávních závazků na vnitrostátní úrovni“, *Úřad vlády*, 2023, <https://konference.mezisoudy.cz/>.

„Od roku 2025 by mohli mít zaměstnanci soudů průměrné platy veřejné sféry“, *Advokátní deník*, 2022, <https://advokatnidenik.cz/2022/11/11/zamestnanci-soudu-by-mohli-mit-prumerne-platy-verejne-sfery-od-roku-2025/>.

„Petice za důstojné odměňování administrativních pracovníků podána“, *Unie státních zástupců*, 2024, <https://www.uniesz.cz/petice-za-dustojne-odmenovani-administrativnich-pracovniku-podana/>.

„Probíhá dvoudenní konference k problematice morálních dilemat soudců a státních zástupců podpořená z fondů EHP 2014–2022“, *Justice.cz*, 2020, <https://korupce.cz/probiha-dvoudenni-konference-k-problematice-moralnich-dilemat-soudcu-a-statnich-zastupcu-podporena-z-fondu-ehp-2014-2022/>.

„Přezkum veřejné správy: Česká republika: Na cestě k moderní a účinné veřejné správě“, OECD, březen 2023, <https://www.oecd.org/governance/oecd-public-governance-reviews-czech-republic-41fd9e5c-en.htm>.

„Válková odmítá další zmrazení platů soudců a státních zástupců, předložila pozměňovací návrh“, *Česká justice*, 2023, <https://www.ceska-justice.cz/2023/09/valkova-odmita-dalsi-zmrazeni-platu-soudcu-a-statnich-zastupcu-predlozila-pozmenovaci-navrh/>.

„Vláda spouští velkou kontrolu dotací. První jsou na řadě miliardy pro divadla a festivaly“, *Hospodářské noviny*, 2024, <https://archiv.hn.cz/c7-67300240-11igcc-0ed1522236ab8d2>, 4. března 2024.

Akční plán České republiky Partnerství pro otevřené vládnutí na léta 2023 až 2024, *Ministerstvo spravedlnosti*, 2023, <https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2023/02/Czech-Republic-Action-Plan-2022-2024-December-EN.pdf>.

Analýza fungování zákona o střetu zájmů, *Ministerstvo spravedlnosti*, 2024.

Čtvrté kolo hodnocení – „Evaluation Report on Czechia on preventing corruption in respect of members of parliament, judges and prosecutors“ (Hodnoticí zpráva Česka týkající se prevence korupce ve vztahu ke členům Parlamentu, soudcům a státním zástupcům), *GRECO*, 2016.

Doporučení CM/Rec(2010)12 Výboru ministrů členským státům o soudcích: nezávislost, účinnost a odpovědnost, *Rada Evropy: Výbor ministrů*, 2010.

Experti Síť k ochraně demokracie: „Poslanci připravují zásadní změny legislativy netransparentně a v rozporu se zákonem“, *Síť k ochraně demokracie*, 2023, <https://www.ochranademokracie.cz/aktuality/zmeny-legislativy-v-rozporu-se-zakonom>.

Informační koncepce Ministerstva spravedlnosti 2023–2028, *Ministerstvo spravedlnosti*, 2023, <https://www.databaze-strategie.cz/cz/ms/strategie/informacni-koncepce-ministerstva-spravedlnosti-pro-obdobi-2023-2028?typ=o>.

Konference k 75. výročí přijetí Všeobecné deklarace lidských práv, *Úřad vlády, odbor rovnosti žen a mužů*, 2023, https://www.tojrovnost.cz/cs/konference-lidska-prava-a-cesko/?utm_source=ecomail&utm_campaign=2023_10_24_pozvanka_na_konferenci_Lidska_prava_a_Cesko&utm_medium=email&utm_term=2959&ecmid=2419.

Nález Ústavního soudu ze dne 24. ledna 2023, sp. zn. Pl. ÚS 44/21.

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, *Vláda ČR*, 2024, <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSD3LEAYXT/>.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách), ve znění pozdějších předpisů, *Ministerstvo vnitra*, 2023, <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&T=617>.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, *Úřad vlády*, 2023, <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCSSKUT84/>.

Novela zákona č. 424/1991 Sb. o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, *Ministerstvo vnitra*, 2022, https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCGJCN2AI/Chamber_of_Deputies,_Parliament_Bill_312, <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=312>. Sněmovní tisk č. 312, *Poslanecká sněmovna*, <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=312>.

NSS zamítl stížnost odstaveného úředníka Benýška kvůli systemizaci, *Česká justice* 2024, <https://www.ceska-justice.cz/2024/05/nss-zamitl-stiznost-odstaveneho-urednika-benyska-kvuli-systemizaci/>, 29. května 2024

Písemný příspěvek Ministerstva spravedlnosti ke Zprávě o právním státu 2024 získaný v souvislosti s návštěvou Česka, *Ministerstvo spravedlnosti*, 2024.

Prováděcí rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu Česka pro oživení a odolnost, *Rada Evropské unie*, 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0431>.

Příspěvek CCBE ke Zprávě o právním státu 2024, *Rada advokátních komor a sdružení právníků v Evropě (CCBE)*, 2024.

Příspěvek Česka ke Zprávě o právním státu 2024, *vláda ČR*, 2023.

Příspěvek České advokátní komory ke zprávě o právním státu 2024, *Česká advokátní komora*, 2024.

Příspěvek European Network of National Human Rights Institution ke Zprávě o právním státu 2024, *European Network of National Human Rights Institution (ENNHRI)*, 2024.

Příspěvek Mezinárodního tiskového institutu ke Zprávě o právním státu 2024, *Mezinárodní tiskový institut*, 2024.

Příspěvek organizace NeoN/Glopolis ke Zprávě o právním státu 2024, *NeoN/Glopolis*, 2024.

Príspevek Rekonstrukce státu a Sítě k ochraně demokracie ke Zprávě o právním státu 2024, *Rekonstrukce státu a Sít k ochraně demokracie*, 2024.

Príspevek síť European Implementation Network ke Zprávě o právním státu 2024, European Implementation Network, 2024.

Príspevek Unie pro občanské svobody v Evropě ke Zprávě o právním státu 2024, *Unie pro občanské svobody v Evropě*, 2024.

Príspevek Ústavního soudu ke Zprávě o právním státu 2024, *Ústavní soud*, 2024.

Rada Evropy: Platforma na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinářů, *Vláda ČR*.

Report on the Independence of the Judicial System Part II: The Prosecution Service (Zpráva o nezávislosti soudního systému, část II: Státní zastupitelství), CDL-AD(2010)040, *Rada Evropy: Benátská komise*, 2010.

Rozsudek ze dne 13. listopadu 2007, D. H. a ostatní v. Česká republika, 57325/00, *Evropský soud pro lidská práva*, 2007.

Seznam kritérií právního státu (CDL-AD(2016)007), *Rada Evropy: Benátská komise*, 2016.

Sněmovní tisk č. 598, kterým byl předložen návrh zákona, kterým se mění zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=598>.

Sněmovní tisk č. 623, kterým byl předložen návrh zákona, kterým se mění zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, *Parlament České republiky*, 2024. <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=623>.

Srovnávací přehled EU o soudnictví 2022, *Evropská komise*, 2022.

Srovnávací přehled EU o soudnictví, *Evropská komise*, 2024.

Stanovisko č. 9: Evropské normy a zásady týkající se státních zástupců, *Rada Evropy: Poradní rada evropských státních zástupců Výboru ministrů*, 2014.

Tisková zpráva ze dne 14. září: „V Kanceláři ombudsmana budou o možném vzniku české národní lidskoprávní instituce (NHRI) v pondělí diskutovat odborníci na ochranu lidských práv ze sedmi evropských států“, *Veřejný ochránce práv*, 2023. <https://www.ochrance.cz/aktualne/v-kancelari-ombudsmana-budou-o-moznem-vzniku-ceske-narodni-lidskopravni-instituce-nhri-v-pondeli-diskutovat-odbornici-na-ochranu-lidskych-prav-ze-sedmi-evropskych-statu/>.

Tiskové prohlášení advokátní komory ze dne 22. března 2024, *Česká advokátní komora*, 2024. <https://advokatnidenik.cz/2024/03/22/navrh-vyhlaskey-advokatniho-tarifu-postupuje-do-dalsiho-kola/>.

Tiskové prohlášení Soudcovské unie ze dne 21. září 2023, *Soudcovská unie České republiky*, 2023. [https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/4405-ze-zasedani-republikove-rady-su-cr--\(tiskova-zprava\).html](https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/4405-ze-zasedani-republikove-rady-su-cr--(tiskova-zprava).html).

Tiskové prohlášení „Soudci stojí za svými spolupracovníky“, *Soudcovská unie České republiky*, 2024, [https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/4461-soudci-stoji-za-svymi-spolupracovniky-\(tiskova-zprava\).html](https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/4461-soudci-stoji-za-svymi-spolupracovniky-(tiskova-zprava).html).

Usnesení vlády č. 809 ze dne 1. listopadu 2023, *vláda ČR*, 2023. <https://odok.cz/portal/zvlady/usneseni/2023/809/>

Ústavní soud, nález ze dne 24. ledna 2024, sp. zn. Pl. ÚS 30/23, https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2024/PI-30-23-valorizace_duchodu.pdf.

Zpráva o právním státu 2020, kapitola o stavu právního státu v Česku, *Evropská komise*, 2020.

Zpráva o právním státu 2021, kapitola o stavu právního státu v Česku, *Evropská komise*, 2021.

Zpráva o právním státu 2022, kapitola o stavu právního státu v Česku, *Evropská komise*, 2022.

Zpráva o právním státu 2023, kapitola o stavu právního státu v Česku, *Evropská komise*, 2023.

Příloha II: Návštěva Česka

Útvary Komise uspořádaly v březnu 2024 virtuální setkání s těmito účastníky:

- Správa Parlamentu (písemné odpovědi)
- Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí
- Ústavní soud
- Česká advokátní komora
- Český národní výbor Mezinárodního tiskového institutu
- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (písemné odpovědi)
- Nadační fond nezávislé žurnalistiky
- European Centre for Press and Media Freedom (Evropské středisko pro svobodu tisku a sdělovacích prostředků)
- Frank Bold – Rekonstrukce státu
- Liga pro lidská práva
- Ministerstvo kultury
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo spravedlnosti
- Národní centrála proti organizovanému zločinu
- NeoN/Glopolis
- Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí
- veřejný ochránce práv
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Nejvyšší správní soud
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Nejvyšší soud
- Transparency International Česká republika
- Soudcovská unie
- Unie státních zástupců

* Komise se na řadě horizontálních jednání setkala rovněž s těmito organizacemi:

- Amnesty International EU
- Centre for Democracy and Technology Europe (Centrum pro demokracii a technologie v Evropě)
- Centre for European Volunteering (Evropské dobrovolnické centrum)
- Civil Liberties Union for Europe (Unie pro občanské svobody v Evropě)
- Obránci občanských práv
- Civil Society Europe (Občanská společnost Evropa)
- Culture Action Europe (Kulturní akce Evropa)
- Democracy Reporting International
- European Center for Non-Profit Law (Evropské středisko pro právní záležitosti neziskového sektoru)
- European Civic Forum (Evropské občanské fórum)
- European Federation of Journalists (Evropská federace novinářů)
- European Partnership for Democracy (Evropské partnerství pro demokracii)
- Evropské fórum mládeže
- Free Press Unlimited

- Mezinárodní federace pro lidská práva
- Mezinárodní federace pro plánované rodičovství
- International Press Institute (Mezinárodní tiskový institut)
- Irská rada pro občanské svobody
- Evropská pobočka Mezinárodní asociace leseb a gayů (JEF-Europe)
- Nadace Open Society
- Sdružení Philanthropy Europe
- PICUM
- Reportéři bez hranic
- SOLIDAR
- organizace Transparency International EU